

1 **פרשת מקץ** א וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה
2 עֶמֶד עַל-הַיָּאָר: ב וְהִנֵּה מִן-הַיָּאָר עֹלֹת שִׁבְעַת פָּרוֹת יָפוֹת
3 מְרֹאָה וּבְרִיאַת בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ: ג וְהִנֵּה שִׁבְעַת פָּרוֹת
אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן מִן-הַיָּאָר רָעוֹת מְרֹאָה וְדָקוֹת בָּשָׂר
4 וַתַּעֲמִדְנָה אֶצֶל הַפָּרוֹת עַל-שִׁפְתַּת הַיָּאָר: ד וַתֹּאכְלֶנָה הַפָּרוֹת
רָעוֹת הַמְרֹאָה וְדָקוֹת הַבָּשָׂר אֶת שִׁבְעַת הַפָּרוֹת יָפֹת הַמְרֹאָה
5 וְהַבְּרִיאַת וַיִּקֶּץ פְּרָעָה: ה וַיִּשָּׁן וַיַּחֲלֹם שְׁנִית וְהִנֵּה א שִׁבְעַת
6 שִׁבְלִים עֹלֹת בִּקְנָה אֶחָד בְּרִיאוֹת וְטִבּוֹת: ו וְהִנֵּה שִׁבְעַת
7 שִׁבְלִים דָּקוֹת וְשְׂדוּפֹת קָדִים צִמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן: ז וַתִּבְלַעְנָה
הַשִּׁבְלִים הַדָּקוֹת אֶת שִׁבְעַת הַשִּׁבְלִים הַבְּרִיאוֹת וְהַמְּלֵאוֹת
וַיִּקֶּץ פְּרָעָה וְהִנֵּה חֲלוֹם:

gözle baktıkları bolluk zamanlarını temsil etmektedir. Kıskançlık ve hırs insanın temel özelliklerinden olmasına rağmen, herkesin bolluk içinde yaşadığı zamanlarda bunların etkisi daha zayıftır.

Sazlık – Ya da “bataklık” (Raşi; Josephus 2:5:5; *Septuaginta*). İbranice *Ahu*. Kıyının hemen yanındaki ıslak otlak (Ramban). Eski Mısır dilinde *Ahi*. Bkz. İyov 8:11, Ben Sira 40:16. Bu sözcük genel olarak, hasırotu, saz, ya da papirüs bitkisini ifade eder (krş. *Targum Yonatan*; Saadya Gaon).

3. Yedi inek daha – Tam çeviriyle “yedi başka inek”. Bu inekler, başka bir ekim dönemini simgelemektedirler (Ralbag). Besili ineklerin hemen ardından, nehirde cılız ineklerin çıkması, bolluğun hemen arkasından, hiç zaman geçmeden kıtlığın geleceğini ima etmektedir (*Aamek Davar*).

4. Yediler – Cılız ineklerin besilileri yemeleri, kıtlık yılları geldiğinde bolluk yıllarının tamamen unutulacağını göstermektedir (Raşi). Ramban’a göre ise bu olay Yosef’e, kıtlık sırasında, bollukta biriktirilen yiyeceğin yeneceğini göstermiş ve Yosef stok yapma önerisini bu sebeple sunmuştur.

5. İkinci kez rüya gördü – Pasukta “bir rüya daha” değil de “ikinci kez rüya gördü” denmesi

dikkat çekicidir. Bu, ikinci rüyanın, aslında ilk rüya ile bir bütün oluşturduğunu göstermektedir (*Keli Yakar*). Rüyanın ikinci kez tekrarlanması, yeni bir mesaj vermek için değil, Yosef’in rüyayı çözümlerken de söylediği gibi, rüyanın en yakın zamanda gerçekleşeceğini belirtmek içindir (p. 32).

Başak – Mısır başağı. Başak, hasadı simgelemektedir (Ramban). Bir saptan yedi tane başağın çıkması ise bolluğun sembolüdür (Raşbam).

6. Cılız ve ... kavrulmuş – Bu cümle, her türlü hasat (ö.a.) girişiminin boşuna olacağını ima etmektedir. Zira tüm yeni ürünler doğu rüzgarı yüzünden kavrulacaktır (Ramban).

7. Rüyaydı – Paro, gördüğü ikinci rüyanın sonunda, bunun, çözümleme gerektiren ve belirli bir öneme sahip bir rüya olduğunu anlamıştır (Raşi). Pasukta “rüyaydı” şeklinde tekil ifade kullanılması, Paro’nun iki rüyanın aslında tek bir bütün olduğunu anladığını göstermektedir (Ramban).

Rabi Samson Raphael Hirsch’e göre Paro’nun bu ifadeyi kullanması, gördüklerinin tek bir rüya olduğunu farkettiğindeki şaşkınlığını belirtmektedir. Zira görüntüler o kadar canlıdır ki, bir an için tüm bu olanların gerçek olaylar olduklarını sanmıştır.

Mikets

[77. Yosef'in Rüyaları Gerçekleşiyor]

41

¹ [Arada geçen] İki tam yılın bitiminde Paro bir rüya gördü. [Rüyasında] Nil'in yakınında duruyordu. ² Nil'den, güzel ve oldukça besili yedi inek çıktı. Sazlıkta otlamaya başladılar. ³ Onların ardından, Nil'den aniden, çirkin ve oldukça cılız, yedi inek daha çıktı ve kıyıdaki diğer ineklerin yanında durdular. ⁴ Çirkin ve cılız olan inekler, güzel ve şişman olan yedi ineği yediler. Ve Paro uyandı.

⁵ Bir daha uykuya daldı ve ikinci kez rüya gördü. Tek bir saptan yedi tane sağlıklı ve iyi başak çıkıyordu. ⁶ Onların ardından, ansızın, cılız ve [sıcak] doğu rüzgarıyla kavrulmuş olan yedi başak daha bitti. ⁷ Bu cılız başaklar, sağlıklı ve dolgun olan yedi başağı yuttular. Paro uyandı ve işte – rüyaydı.

41.

1-7. Paro'nun Rüyası. Yosef'in serbest bırakılma, Yaakov ve ailesinin Mısır'a gelmelerini sağlayacak olaylar zincirinin de başlama zamanı gelmiştir. Böylece Tanrı'nın Avraam'a bahsettiği, çocuklarının yabancı topraklarda köleleştirileceklerine dair sözler de gerçekleşmeye başlayacaktır (15:13-16). Bu bölümdeki olaylar, başsakinin serbest bırakılmasından iki yıl sonra gerçekleşmektedir. Geleneksel kronolojiye göre yıl 2230'dur (MÖ 1532). Hayatının on iki yılını hapiste geçiren Yosef, neredeyse 30 yaşına gelmiştir. Bu sırada Yaakov 120, Yitshak ise 180 yaşındadır. Yitshak yaklaşık olarak bu sıralarda ölmüştür (*Sefer Ayovelot* 40:12).

1. Paro – Talmud geleneğine göre Paro'nun rüyayı gördüğü gün "**Roş Ašana – Yıl Başı**"dır (*Talmud – Roş Ašana* 10b). Geleneksel kronolojiye göre değerlendirildiğinde (ö.a.), o dönemde Mısır'ın başındaki kişi olasılıkla, 18. hanedana mensup olan ve MÖ 1545-1525 yılları arasında krallık eden I. Amonhotep'tir.

Ancak kronolojide 18 yıllık bir belirsizlik söz konusu olduğundan (*Meam Loez* İngilizce çeviri dipnotlar), söz konusu Paro, 18. hanedanın ilk kralı Ahmose (MÖ 1552-1527) de olabilir. Hyksos'u Mısır'dan süren kişi odur. Geleneksel kronolojilere göre Ahmose'nin krallığı MÖ 1570-1545 yılları arasındadır.

Daha önce de belirttiği gibi tarihlerde 163 yıllık bir oynama yapmak gerekebilir (bkz. 12:15 açk.). Bu durumda Paro, geleneksel kronolojilere göre MÖ 1695 yılında başa geçmiş olmalıdır. Bu da buradaki Paro'nun 14. hanedana mensup olduğu

sonucunu verecektir. Mısır'ın Hyksos egemenliği altında olduğu o dönemle ilgili tarihi bilgiler çok sınırlı olduğundan, Yosef'le ilgili tarihi kayıtların olmaması da doğaldır. Josephus Flavius Bene-Yisrael'in Mısır'da, Hyksos'un egemenliği döneminde yaşadıklarını kaydeder (*Contra Apion* 1:14).

Nil'in yakınında – Tam çeviriyle "*nehrin üzerinde*". Tora boyunca "**Yeor – Nehir**" sözcüğü Nil Nehri'ni ifade eder. Bunun nedeni Nil'in, Mısır'da çok büyük bir öneme sahip olmasıdır. Raşi'ye göre, **Yeor** kelimesi "*kanal*" anlamına gelir. Zira Mısır'lı çiftçiler, olabildiğince geniş bir bölgeyi sulayabilmek için suyunu Nil'den alan bir kanal ağı kurmuşlardır.

Paro'nun, rüyasında, kendisini "*Nil'in üzerinde dururken*" görmesi, düşüncelerinin nehirde odaklandığını göstermektedir. Zira Nil Nehri'nin yıllık taşma oranı, gelecek tarım yılının kaderini belirlerdi (Hirsch).

Mısır'ın tüm zenginlik kaynağı olan Nil, ülkenin tanrısı olarak kabul edilirdi. *Midraş*'a göre, Paro'nun kendini Nil'in "*üzerinde*" görmesi, kendisini, kendi tanrısının bile üstünde kabul ettiğini belirtmektedir.

2. Paro'nun rüyasındaki sembolizm açıktır: Mısır'ın bereketi veya kıtlığı Nil'in sularına bağlıdır. İnekler, tarımsal bir aktivite olan tarla sürme işini simgelemektedirler. Bolluğu sembolize eden besili inekler nehrin içinden çıkmışlar ve nehrin yanında kalmışlardır. Bu, bolluğun sadece Mısır'la sınırlı kalacağını belirtmektedir. Diğer yandan cılız ineklerin besili olanları yemesi ve nehir kıyısında kalmaması, kıtlığın Mısır dışında da etkili olacağını göstermektedir.

İneklerin "*güzel*" oluşu, insanların birbirlerine iyi

8 ח וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח
וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חֲכַמֶּיהָ וַיִּסְפֹּר פְּרָעָה
9 לָהֶם אֶת־חֳלָמוֹ וְאֵין־פּוֹתֵךְ אוֹתָם לִפְרָעָה: ט וַיַּדְבֵּר שַׁךְ
הַמִּשְׁקִים אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאֵי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם:
10 י פְּרָעָה קִצָּף עַל־עַבְדָּיו וַיִּתֵּן אֹתִי בַּמִּשְׁמֶר בֵּית שַׁךְ
הַטְּבָחִים אֹתִי וְאֵת שַׁךְ הָאֲפִים: יא וַנַּחֲלֶמְהָ חֳלוֹם בְּלֵילָהּ
12 אַחֵד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֳלָמוֹ חֲלָמְנוּ: יב וְשֵׁם אֶתְּנוּ
נָעַר עַבְדִּי עֶבֶד לְשַׁךְ הַטְּבָחִים וְנִסְפָּר־לוֹ וַיִּפְתַּר־לָנוּ
13 אֶת־חֳלָמֵתֵינוּ אִישׁ כְּחֳלָמוֹ פֶּתֶר: יג וַיְהִי כֹאֲשֶׁךְ פָּתַר־לָנוּ כֵּן
14 הָיָה אֹתִי הַשִּׁיב עַל־כַּנִּי וְאֵתֵן תְּלָה: יד וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא
אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן־הַבּוֹר וַיַּגְלֵל וַיַּחֲלֶף שְׂמֹלֹתָיו וַיָּבֵא
15 אֶל־פְּרָעָה: טו וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יוֹסֵף חֳלוֹם חֲלָמָתִי
וּפֶתֶר אֵין אֵתֵן וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֳלוֹם
16 לִפְתֹּךְ אֹתוֹ: טז וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר בִּלְעָדִי אֱלֹהִים
17 יַעֲזֶה אֶת־שְׁלוֹם פְּרָעָה: יז וַיַּדְבֵּר פְּרָעָה אֶל־יוֹסֵף בְּחֳלָמִי
18 הַנֶּנִּי עֹמֵד עַל־שֵׁפֶת הַיָּאֵר: יח וְהִנֵּה מִן־הַיָּאֵר עֹלֹת שֶׁבַע

פְּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשָׂר וַיִּפְתֵּן תֹּאֵר וַתִּרְעֶנָּה בְּאָחוּ:

disinin hiçbir rolü olmadığını, rüyayı ancak Tanrı'nın açıklayacağını söyleyerek, kendine olağanüstü güçler atfedilmesini reddetmektedir (Mizrahi). Paro, Yosef'in olağanüstü güçleri olmadığını duyduğunda onu zindana geri gönderebilirdi. Buna rağmen, Yosef'in dürüstlüğü, tüm bu olaylardan kendisine pay çıkarmasına izin vermemiştir. Tanrı bu şekilde davranan kişiler hakkında, "Beni onurlandıranları onurlandıracam" demiştir (Şemuel I 2:30; Midraş Agadol).

17-24. Paro rüyasını özetliyor. Dikkatli bir karşılaştırma yapıldığı takdirde, Tora'nın rüyaları ilk anlatımı ile Paro'nun onları Yosef'e aktarışı arasında birçok farklılıklar – eksiklikler ve tutarsızlıklar – bulmak mümkündür. Bu değişik-

likler konusunda iki tür yaklaşım bulunmaktadır. Radak, Ramban ve İbn Ezra, bunlara pek de büyük bir önem vermezken, Midraşlar ve yakın dönem otoriteleri Tora'nın hiçbir kelimeyi boşuna kullanmayacağını esas alarak, bu tür farklılıkların önemsiz olamayacaklarını vurgularlar. Aamek Davar, Tora'nın kısaca "Paro rüyasını Yosef'e anlattı" demek yeterliyken, rüyayı bu kadar uzun bir şekilde tekrar etmesinin, her farklılığın dikkate alınmasını gerektirdiğini belirtir. Bu değişikliklerin her birini tek tek açıklamak bu kitabın amacı dışındadır.

Midraş'a göre Tanrı, Paro'nun rüyasını Yosef'e de göstermiştir. Yosef rüyaları dinleyip çözümlemek üzere geldiğinde, Paro, rüyasındaki ayrıntıları

⁸ Sabah olduğunda çok tedirgindi. Haber gönderip Mısır'ın tüm medyumlarını ve bilgelerini çağırttı. Paro onlara rüyalarını anlattı; ancak kimse onları Paro için çözümleyemedi.

⁹ Baş saki Paro'yla konuştu; "Sanırım bugün suçlarımı hatırlatmam gerekiyor" dedi.

¹⁰ "Paro kullarına çok öfkelenmiş, sonuçta beni, muhafız birliği komutanının evinde nezarete attırmıştı – beni ve baş fırıncıyı. ¹¹ Aynı gece içinde, hem o hem de ben birer rüya görmüştük. Gördüğümüz rüyalar kendilerine özgü anlamlara sahip gibiydiler. ¹² Orada yanımızda, muhafız birliği komutanının kölesi olan İbrani bir genç vardı. Ona anlattık ve rüyalarımızı açıkladı. Her birimize kendi rüyasına uygun bir çözüm üretti. ¹³ Ve bize nasıl çözümlediyse aynı şekilde gerçekleşti. [Paro] Beni görevime iade etti; onu [fırıncıyı] ise astı".

¹⁴ Paro haber gönderip Yosef'i çağırttı. [Yosef'i] Zindandan koştururcasına çıkardılar. [Birisi Yosef'in] Saçlarını kesti, [Yosef] giysilerini değiştirdi ve Paro'ya geldi.

¹⁵ Paro Yosef'e "Bir rüya gördüm ama onu kimse çözümleyemiyor" dedi. "Ancak senin hakkında 'Rüyayı dinlediği zaman çözümleyebilir' dendiğini duydum".

¹⁶ Yosef Paro'ya cevap verdi. "[Bu yetenek] Benim üstümdedir" dedi. "Paro'nun esenliği ile ilgili cevabı Tanrı verecektir".

¹⁷ Paro Yosef'e konuştu: "Rüyamda Nil'in kıyısında duruyordum. ¹⁸ Ansızın Nil'den oldukça besili ve güzel yapılı yedi inek çıktı; sazlıkta otlamaya başladılar.

8. Medyumlar – Bu kişiler, gaipden haber almak için büyülerinde ölü kemiklerini kullanırlardı (Raşi). Alternatif olarak "sembol uzmanları; hiyeroglif uzmanları". İbranice **Hartumim**. Olasılıkla Eski Mısır dilindeki *Her Temu* – "baş katip" sözcüğüyle bağlantılıdır (krş. İbn Ezra). Bkz. Şemot 7:11 (Hirsch o.a.) ve Daniel 1:20. Yazıtların büyü ve sihir gücü olduğu düşünülür; dolayısıyla gaipden haber almada kullanılırlardı.

Paro için çözümleyemedi – Rüyayı çözümleyen birçok kişi vardır; fakat bu tabirler "Paro için" değildirler; başka bir deyişle Paro bunların hiçbirinden tatmin olmamıştır (Raşi).

9-13. Baş saki, Yosef'i "hatırlıyor". Paro'nun sıkıntılı halini gören baş saki, rüyayı doğru olarak çözümleyebilecek birini tanıdığı halde bunu söylemediği takdirde, başının derde gireceğini fark etmiştir. Diğer yandan Paro öylesine kederli görünmektedir ki, bu sebeple ölmesi halinde, yerine geçecek yeni kralın, baş sakiyi bulunduğu konumdan etmesi de muhtemeldir. Sonuç olarak baş saki, Yosef'ten bahsetmesinin kendi çıkarına olduğunu anlamış ve kararını vermiştir (*Midraş*). Baş saki konuşmasına, Paro'ya karşı işlediği kabahati hatırlatarak başlar: "Size bu bilgiyi vermem eski kabahatimi hatırlatmak anlamına gelecektir bile, majesteleri için bunu göze alıyorum – evet; rüyaları doğru çözümleme yeteneğine sahip birini tanıyorum" (Radak; İbn Ezra).

12. Köle... İbrani... genç – Baş saki, Yosef'i

tanımlarken özellikle aşağılayıcı sıfatlar kullanmaktadır. "**Naar – Genç**": tecrübesiz ve cahil – herhangi bir mevkiye layık değil; "**İvri – İbrani**": dilimizi bile bilmeyen bir yabancı – ayrıca bizim aşağı gördüğümüz bir ülkeden (bkz. 40:15 açk., 43:32); "**Eved – Köle**": Mısır kanunlarının gerektirdiği üzere, hiçbir şekilde devlet adamı olamayacak ve asillere özgü giysileri giyemeyecek bir kişi. Baş saki, bu sözleriyle "**Kötüler lanetlidirler; çünkü yaptıkları iyilik tam değildir**" deyişini desteklemektedir (Raşi).

14-16. Yosef huzura çağrılıyor. Yosef, Yaratılış'ın 2230. yılında Roş Aşana gününde hapisten çıkarılmıştır (*Talmud – Roş Aşana* 10b).

14. Koştururcasına – Tanrısal kurtuluş, her zaman için beklenmedik bir şekilde ve aceleyle gelir. Benzer şekilde *Maşiah*'ın gelişi de birden bire ve aceleyle gerçekleşecektir (bkz. Malahi 3:1; Sforno).

Saçlarını kesti – *Targum*. Ya da tam çeviriyle "[sakallarımı] tıraş etti".

16. Benim üstümdedir – "Bu yetenek benim değildir. Paro'nun refahıyla ilgili cevabı verecek olan Tanrı'dır. Ben sadece aracıyım" (Raşi). Ya da "Ben nasıl çözümlemem çözümleyeyim; Tanrı sonucu sizin refahınız için iyi yönde belirlesin" (İbn Ezra). Ya da "Ben tek başıma yapamam. Anlamı Tanrı açıklayacaktır" (Raşbam).

Yosef tevazuyla, rüyanın çözümlemesinde ken-

יט וְהָיָה

שֶׁבַע פָּרוֹת אַחֲרוֹת עֲלֹת אַחֲרֵיהֶן דָּלוֹת וְרַעוֹת תֹּאֲרַם מֵאֵד
וּרְקוֹת בֶּשֶׂר לֹא־רֹאִיתִי כִּהְנָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ:
כ וַתֹּאכְלֶנָּה הַפָּרוֹת הָרְקוֹת וְהָרַעוֹת אֶת שֶׁבַע הַפָּרוֹת
הָרֹאשְׁנוֹת הִבְרִיאוֹת: כא וַתִּבְנֶאֱנָה אֶל־קִרְבָּנָהּ וְלֹא נֹדַע
כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְבָּנָהּ וּמְרִאִיהֶן רָע כִּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה וְאִיקָן:
כב וְאֶרָא בַּחֲלֹמִי וְהָנָה | שֶׁבַע שְׂבָלִים עֲלֵת בְּקִנָּה אֶחָד
כג מִלֵּאֶת וְטִבּוֹת: כד וְהָנָה שֶׁבַע שְׂבָלִים צִנְמוֹת דִּקּוֹת שְׂדֵפוֹת
כד קָדִים צִמְחוֹת אַחֲרֵיהֶם: כה וַתְּבַלְעֵן הַשְּׂבָלִים הַדִּקּוֹת אֶת שֶׁבַע
הַשְּׂבָלִים הַטִּבּוֹת וְאָמַר אֶל־הַחֲרֻטָּמִים וְאֵין מִגִּיד לִי:
כה וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פְּרַעְזָה חֲלוֹם פְּרַעְזָה אֶחָד הוּא אֶת אֲשֶׁר
כז הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַגִּיד לְפְרַעְזָה: כז שֶׁבַע פָּרוֹת הַטִּבּוֹת שֶׁבַע
שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְּׂבָלִים הַטִּבּוֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם
כז אֶחָד הוּא: כז וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרְקוֹת וְהָרַעֲלוֹת הָעֲלֵת אַחֲרֵיהֶן
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְּׂבָלִים הָרְקוֹת שְׂדֵפוֹת הַקָּדִים יִהְיוּ
כח שֶׁבַע שָׁנֵי רָעָב: כח הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־פְּרַעְזָה אֲשֶׁר
כח הָאֱלֹהִים עָשָׂה הָרָאָה אֶת־פְּרַעְזָה: כח הֵנָּה שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת
שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:

Yosef, iyi bir planlama yapması halinde Paro'nun ne kadar büyük bir felaketi önleyebileceğine dikkati çekmektedir (Ramban). İnsanlarla konuşurken, dikkatlerini asıl önemli olan noktaya yoğunlaştırmak çok önemlidir; yoksa en ustaca argümanlar bile boşa gidecektir.

29. Yosef, rüyayı genel hatları ile açıkladıktan sonra, ayrıntılara girerek devam etmektedir. Bu pasuk, bolluğun sadece Mısır Ülkesi'yle sınırlı kalacağını ima etmektedir.

Kıtlık içinse böyle bir sınırlama verilmemektedir. Paro'nun rüyasında besili inekler Nil Nehri'nin

kıyısındaki sazlıkların yanında dururken, cılızlar için böyle bir şey söylenmemesi, onların, besilileri yedikten sonra uzaklaştıkları anlamına gelir. Bu da, kıtlığın Mısır sınırlarının dışına çıkacağını ima etmektedir (p. 2, Ramban o.a.).

¹⁹ Onların ardından bir anda, son derece cılız, oldukça kötü şekilli ve et fakiri yedi başka inek çıktı. Tüm Mısır ülkesinde bunlar kadar berbatını görmemiştin! ²⁰ Bu et fakiri ve kötü inekler, ilk [çıkan] yedi sağlıklı ineği yediler. ²¹ [Besililer, cılızların] İçlerine girmişlerdi ama içlerine girdikleri hiç anlaşılmıyordu ve [cılızların] görünüşleri tıpkı baştaki gibi kötüydü. Sonra uyandım.

²² “[İkinci] Rüyamda [şunları] gördüm: Tek bir saptan, dolgun ve iyi yedi başak çıkıyordu. ²³ Birden pörsümüş, ince ve [sıcak] doğu rüzgarıyla kavrulmuş yedi başak, arkalarından bitmeye başladılar. ²⁴ İnce başaklar, yedi iyi başağı yuttular.

“[Tüm bunları] Medyumlara anlattım; ama [çözümü] söyleyen olmadı”.

²⁵ Yosef Paro’ya “Paro’nun rüyası tek bir anlama sahip” dedi. “Tanrı, yapmak üzere olduğu şeyi Paro’ya anlatmış. ²⁶ Yedi iyi inek yedi yıl demek; yedi iyi başak da [aynı] yedi yıl demek. Aslında bu tek bir rüyadır.

²⁷ “[İlk yedi ineğin] Arkalarından çıkan et fakiri ve kötü yedi inek, yedi yıl demektir – boş ve [sıcak] doğu rüzgarıyla kavrulmuş yedi başak da [aynı şekilde]. Yedi kıtlık yılı olacak!

²⁸ “Paro’ya söylediğim de tam olarak budur – Tanrı, yapmak üzere olduğu şeyi Paro’ya göstermiş. ²⁹ Bakın; yaklaşmakta olan yedi yıl var; [bu süre zarfında] tüm Mısır ülkesinde büyük bolluk olacak.

Yosef’i denemek için farklı aktarmıştır. Yosef’in her seferinde Paro’yu düzeltmesi, kralı hayretler içinde bırakmış ve sonunda “Rüyalarımı mı dikizliyorsun?!” diye haykırmasına sebep olmuştur (*Midraş – Tanhuma*).

19-21. Rabi Samson Raphael Hirsch, Paro’nun çirkin inekleri ayrıntılı bir şekilde tarif etmesinden, bu ineklerden güzellere göre daha çok etkilendiği sonucunu çıkarmaktadır. Paro rüyasını aktarırken cılız ineklerin *nehirden* çıktıklarını belirtmemiş, sadece “*çıkuklarını*” söylemiştir.

Bunun nedeni, Nil’in Mısır’ın tanrısı olması ve Paro’nun, tanrılardan herhangi bir kötülük çıkabileceğini ima etmekten kaçınmasıdır (*Keli Yakar; Akeda*). *Keli Yakar’a* göre, Paro’nun daha önce bu kadar cılız inekler görmediği detayını vermesinin amacı, Yosef’e, bu rüyanın gündüz gördüğü bir şeyin etkisi sonucu görülmediğini garanti etmektedir.

24. Medyumlara – Paro rüyayı sadece medyumlara değil, bilgelerine de anlatmıştı (p. 8). Fakat konuyu Yosef’e aktarırken, bilgelere anlattığından söz etmemektedir. Çünkü bilim adamlarının bu rüyanın gizli sembollerini çözmemeleri o kadar da şaşırtıcı değildir; ne de olsa mantıklarıyla hareket etmektedirler. Paro’nun asıl hayret ettiği şey, büyü kullanabilecek olan kişilerin bile rüyayı çözümleyememiş olmasıdır. Bu açıdan burada sadece medyumlardan söz etmektedir (*Aamek Davar*).

23-36. Yosef’in Tabiri. Yosef göz kamaştırıcı bir

tabirle karşılık vermektedir. Rüyanın sadece ülkenin karşılaşacağı kıtlığı haber vermekle kalmadığını, ayrıca bu kıtlıkla nasıl baş edileceğini de açıkladığını söyleyecek kadar ileri gitmiştir. Bu tabirin ardından, Mısır’da daha önce benzeri görülmemiş bir olay gerçekleşecektir: Bir yabancı, genç, köle – yani baş sakinin Yosef’i alçaltmak için söylediği tüm sıfatlara sahip bir kişi – ülkenin yöneticisi olacaktır. Tanrı bir şeyi istediği zaman, hem doğa hem de politika, olanaksız olanaklı hale getirecek şekilde işler.

25. Paro’nun rüyası tek bir anlama sahip – Tam çeviriyle “*Paro’nun [iki] rüyası [aslında] tektir*”. Paro’nun rüyaları, aslında tek bir rüyanın birbirini tamamlayan iki parçasıdır. İnekler ekimi temsil ederken, başaklar da hasat zamanını simgelemektedir (Abravanel).

Tanrı yapmak üzere olduğu şeyi Paro’ya anlatmış – Rüya, gelen kıtlık için hazırlık yapılmasını tavsiye etmektedir.

Bu açıdan, rüya ülkenin sorunları ile ilgili olduğu için Tanrı, rüyayı ülkenin kralına göstermiştir. Fakat bu Tanrısal bir haberleşme olduğu için, Tanrı, bunu Mısır’ın medyumlarının değil, Kendisi’ne sadık bir kulunun açıklamasını istemiştir (Aşeh).

27. Yedi kıtlık yılı – Rüya bolluk yıllarından bahisle başlamasına rağmen, Yosef Paro’nun ilgisini çekebilmek için önce kıtlık yıllarından söz etmiştir. Zira Mısır gibi verimli bir ülkede yedi yıl kıtlık olması, kesinlikle ilgi çekecek bir olaydır.

30 וְקָמוּ שִׁבְעַ שְׁנֵי רָעֵב
 אַחֲרֵיהֶן וּנְשָׁכָה כָּל־הַשִּׁבְעַ בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְכָלָה הָרָעֵב
 31 אֶת־הָאָרֶץ: 32 וְלֹא־יִוָּדַע הַשִּׁבְעַל בְּאַרְץ מִפְּנֵי הָרָעֵב הַהוּא
 32 אַחֲרֵי־כֵן כִּי־כָבֵד הוּא מְאֹד: 33 וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוּם
 אֶל־פֶּרְעָה פָּעָמִים כִּי־נִכְּוֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים וּמִמָּהֵר
 33 הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ: 34 וְעַתָּה יֵרָא פֶּרְעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם
 34 וַיִּשְׁיֹתָהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 35 וַיַּעַשׂה פֶּרְעָה וַיִּפְקֹד פְּקָדִים
 עַל־הָאָרֶץ וְחָמֵשׁ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי הַשִּׁבְעַ:
 35 36 וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכְלֵי הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה
 וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת יַד־פֶּרְעָה אֹכֵל בְּעָרִים וְשָׁמְרוּ: 37 וְהָיָה
 הָאֹכֵל לְפָקֶדוֹן לָאָרֶץ לְשִׁבְעַ שְׁנֵי הָרָעֵב אֲשֶׁר תִּהְיֶין בְּאַרְץ
 37 מִצְרַיִם וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בְּרָעֵב: 38 וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי
 38 פֶּרְעָה וּבְעֵינֵי כָּל־עַבְדָּיו: 39 וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־עַבְדָּיו הִנֵּמְצָא
 39 כֹּזֵה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: 40 וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה
 אֶל־יֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֶת־כָּל־זֹאת אִין־נָבוֹן
 40 וְחָכָם כָּמוֹךָ: 41 מֵאֵתָּה תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשָּׁק כָּל־עַמִּי
 41 רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ: 42 וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יֹסֵף רְאֵה
 נָתַתִּי אֹתְךָ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:

kraliyet astrologlarının, Yosef'in atanmasına "Yirmi parça gümüş karşılığı satın alınmış bir köleyi mi başımıza getireceksiniz?!" diye tepki gösterdiklerini belirtmektedir. Buna rağmen, ülkesine kurtuluşu sadece Yosef'in getirebileceğini ve bu yönetim işine sadece onun uygun olduğunu anlayan Paro, kanunda bir istisna yapmak istemiştir.

Aristokrat kesimin Yosef'i kabul etmemesi durumunda Yosef'in gerektiği gibi iş göremeyeceğini anlayan Paro, önce danışmanlarını ikna eder ve Yosef'e, ancak onların onayını aldıktan sonra

doğrudan hitap eder (p. 39).

40. Hükümetimden – Tam çeviriyle "evimden". Ya da "sarayımdan".

Yiyecek senin emrine göre dağıtılacak – Raşi; Targum. Ya da "tüm halkım senin sözüne göre organize edilecek" (Raşbam). İbranice **Yişak**. Dolayısıyla bu kelimenin "**Neşika** – Öpücükle" sözcüğünden geldiğinden yola çıkılarak "tüm halkım seni efendi kabul edip öpecek" şeklinde de anlaşılabilir (İbn Ezra; Radak, Şeraşim).

41. Resmen bildirdi – Tam çeviriyle "dedi".

³⁰ Ancak arkalarından yedi kıtlık yılı başlayacak ve Mısır ülkesindeki tüm bolluk unutulacak. Kıtlık ülkeyi kırıp geçecek. ³¹ Ülkedeki bolluk, sonrasında baş gösterecek olan o kıtlık sebebiyle bilinmeyecek bile. Çünkü [kıtlık] son derece ağır olacak.

³² “Rüyanın Paro’ya iki kez tekrarlanması; bu sürecin Tanrı tarafından başlatılmış olduğunu ve Tanrı’nın bunu yerine getirmek için hızlı davrandığını gösteriyor.

³³ “Şimdi – Paro, zeki ve bilge bir kişi belirlemeli ve onu Mısır ülkesi üzerine atmalıdır.

³⁴ Paro bununla kalmayıp ülke üzerinde memurlar görevlendirmeli ve Mısır’ı, yedi bolluk yılı boyunca karneye bağlamalıdır.

³⁵ “[Söz konusu memurlar] Gelmekte olan bu iyi yılların tüm yiyeceğini toplasınlar; Paro’nun denetimi altında şehirlerde yiyecek olarak buğday biriktirsinler; ve bekçiliğini yapsınlar. ³⁶ Böylece, Mısır ülkesinde gerçekleşecek yedi kıtlık yılı için bu [depolanmış] yiyecek bir teminat olacak ve ülke kıtlıkta kırılmayacaktır”.

³⁷ Sunulan plan hem Paro’nun hem de tüm danışmanlarının beğenisini kazandı.

³⁸ Paro danışmanlarına “Bunun gibi, Tanrı’nın Ruhu’na sahip bir başkası var mı ki?!” dedi.

³⁹ Paro Yosef’e “Tanrı sana tüm bunları bildirdiğine göre, senin kadar zeki ve bilgisi olmaz” dedi. ⁴⁰ “Hükümetimden sen sorumlu olacaksın ve yiyecek tüm halkıma senin emrine göre dağıtılacak. Konum olarak senden tek üstünlüğüm tahtım olacak”.

⁴¹ Paro Yosef’e “Bak – seni tüm Mısır ülkesi üzerine sorumlu olarak atıyorum” diye resmen bildirdi.

30. Kıtlık ülkeyi kırıp geçirecek – Bu sözler sadece insanların tedbir almadığı bölgeleri konu etmektedir. Kıtlık bu bölgeleri kasıp kavuracak ve yiyecekler tamamen tükenecektir. Rüya da bu durum, tahıl tanelerinden yoksun, kalitesiz başak sapları ile sembolize edilmektedir (*Aamek Davar*).

33-36. Sadece rüyayı çözümlemekle görevlendirilen Yosef’in Paro’ya öğüt vermesi, bir bakıma kendisini tehlikeye atmaktır. Fakat Yosef yine de öğüt vermekten kaçınmamıştır; zira bu öğüt de, rüyanın içindeki Tanrısal mesajlardan biridir (bkz. p. 4 ačk.; Ramban).

33. Zeki ve bilge bir kişi – Bu kişi, yiyeceğin ne kadarının stoklanıp ne kadarının satılabileceğini öngörüp hesaplayabilecek kadar “zeki”, buğdayı bozulmaya karşı koruma konusunda da “bilge” olmalıdır. Bu tavsiyede bulunurken Yosef’in aklındaki aday, elbette kendisidir (Ramban). Yosef bu kadar ani ve dramatik bir şekilde Paro’nun önüne çıkarılmış olmasının Tanrısal planın gereği olduğunu anlamıştır. Gençliğinde gördüğü rüyaların (37:5-9) gerçekleşeceğine halen inanmaktadır ve vaktin geldiğini görmüştür. Ve eğer böyle ise, eline geçen bu önemli fırsatı kullanması gerekmektedir. Bu amaçla Paro’ya bu öğütü vermiştir. Yosef’in öğütü o kadar yerinde ve akıllıcadır ki, Paro bundan adamakıllı etkilenmiştir (Rabi Munk).

34. Paro bununla kalmayıp – Tam çeviriyle “Paro yapmış”. Bu sözler “Paro ileri bir adım atsın”

anlamındadır. Bu, “bununla kalmayıp” anlamını verebileceği gibi, “Paro bu işte bizzat aktif rol alsın ve diğer insanları buna motive etsin” (*Or Ahayim*) şeklinde de anlaşılabilir.

Karneye bağlamalıdır – Saadya Gaon; krş. Josephus 2:5:7. İbranice **Himeş**. Alternatif çeviriler şöyledir: “Mısır’ı alarına geçirmelidir” (Raşi; krş. Şemot 13:18, Yeoşua 1:14, 4:12, Şofetim 7:11); “**Hameş – Beş**” sözcüğünden yola çıkılarak “Mısır’ın ürününün beşte birini toplamalıdır” (*Targum Yonatan*; Raşbam; İbn Ezra; Radak; bkz. 47:24); “Mısır’ı beş ana yönetim bölgesine ayırmalıdır” (krş. Yeşaya 19:18).

35. Toplasınlar – “Yiyecek toprak sahiplerinden – istekleri dışında bile olsa – haczedilsin” (Raşbam).

“Görevliler, çürümemesi için, iyice elenmiş ve kalburdan geçirilmiş tahılı toplamalılar, Paro ise tahıl ambarlarını bizzat kendisi kontrol etmelidir” (Raşi).

“Her şehrin kendi ambarı olmalı ve böylece nakliye masrafları azaltılmalıdır. Ayrıca bu şekilde ürünün başkaları değil, kendi yararları için toplandığı, söz konusu şehrin sakinlerine garanti edilmiş olacaktır” (*Tur*; Ralbag; Rabenu Behaye).

37-46. Tabiri kabul edilen Yosef başvezir oluyor.

38. Bir başkası var mı ki?! – Mısır kanunlarına göre, bir kölenin yüksek bir mevkiye gelmesi olanaksızdı. Gerçekten de *Talmud* (*Sota* 36b),

מִבְּיֹסֶר פֶּרְעָה אֶת־טַבְעָתוֹ 42
 מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל־יָד יוֹסֵף וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי־שֵׁשׁ
 וַיִּשֶׂם רֶבֶךְ הַזֶּהָב עַל־צוּאָרוֹ: מִגְוִירָב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה 43
 אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אֲבִרָךְ וְנִתָּן אֹתוֹ עַל כָּל־אֶרֶץ
 מִצְרָיִם: מִדֹּ וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יוֹסֵף אֲנִי פֶּרְעָה וּבִלְעָדֶיךָ 44
 לֹא־יֵרִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ וְאֶת־רַגְלוֹ בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:
 מֵה וַיִּקְרָא פֶּרְעָה שֵׁם־יוֹסֵף צָפְנָת פַּעֲנֹחַ וַיִּתֵּן־לּוֹ אֶת־אֲסֻנֹּת 45
 בֶּת־פְּנוּטִי פֶרַע כֹּהֵן אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:
 מו וַיּוֹסֶף בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּעָמְלוֹ לְפָנָי פֶּרְעָה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם 46
 וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלְּפָנָי פֶּרְעָה וַיַּעֲבֹר בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:

Zoar'ın açıklamasına göre, Yosef'in isminin değiştirilmesi de Tanrısal Plan'ın bir parçasıdır. Zira bu değişiklik onun gerçek kimliğini ailesinden gizlemesine yardımcı olacak ve bu şekilde Yosef'in rüyalarının gerçekleşmesi sağlanacaktır.

On – Eski Mısır'da *İonu*. Burası, güneş tanrısı Ra'ya yönelik tapınmanın merkeziydi. Kutsal ismi *Per-Ra* – “Ra'nın Evi” idi (bkz. 12:15, 37:36 açık.) ve Yunanca'ya Heliopolis olarak çevrilmişti. Günümüzde Kahire'nin 13km. kadar kuzeyinde yer alır. “Per-Ra'ya bağışlanmış” anlamına gelen *Poti Per-Ra* dolayısıyla tam olarak “On rahibi” anlamına geliyor olabilir. Bkz. p. 50, 46:20; Yehezkel 30:17, Radak o.a. Ayrıca bkz. Yirmeyau 43:13.

Rahip – Bir fikre göre normal rahip (Josephus Flavius 2:6:1), bir fikre göre ise baş rahip (*Targum*; Raşbam).

Poti Fera – Bu da bir Mısır ismidir. *Pe-diu Per-Ra* – “Ra'nın Evi'ne bağışlanmış” demektir. “Ra'nın Evi”, On'a verilmiş olan kutsal bir isimdir (bkz. On k.b.). Bu ismin Potifar ile aynı anlamda olduğu da düşünülebilir; bkz. 37:36 açık. Hatta bazı kaynaklara göre Poti Fera ile Potifar, aynı kişidir (*Talmud* – *Sota* 13a; *Targum Yonatan*; Raşi; *Sefer Ayovelot* 40:10). Bu görüşe göre Potifar, kızı ile evlenmesine izin vererek, karısına saldırmakla suçlanıp ceza gören Yosef'in, Mısırlıların gözünde temize çıkmasını sağlamıştır (Alşeh).

Asenat – Asenat'ın, Dina'nın Şehem'in saldırısı (34:2) sonucundaki hamileliğinden doğurduğu kızı olduğuna dair geleneksel bir bilgi mevcuttur. Bu bilgiye göre, Asenat çeşitli olaylar sonucu Mısır'a geldikten sonra Poti Fera tarafından evlat edinilmiştir (*Targum Yonatan*; *Pirke DeRabi Eliezer*). Bu doğrultuda bakıldığında Asenat sözcüğü İbranice bir kökten; olasılıkla “**Sene** – *Çalılık*” sözcüğünden gelmektedir. Bunun sebebi, bir çalılığın altına terk edilmiş olmasıdır (*Hizkuni*). Diğer yandan Asenat'ın bir Mısır ismi olma olasılığı da mevcuttur. Eski Mısır dilinde *ase-neth* sözcüğü “tanrıya ait” ya da “Neth'e ait” anlamındadır. Neth eski Mısır inancında bir tanrıçaydı. Asenat'ın Mısırlı olduğunu öne süren kaynaklar da mevcuttur (*Midraş Tadşe* 21; *Yalkut Şimoni* 2:9).

Yosef Mısır'ı yönetmeye çıktı – Yosef, Paro ile olan görüşmesinden sonra, dışarı öyle bir şekilde çıkmıştır ki, onun Mısır'ın yeni lideri olduğu, herkesin gözünde açık ve net bir hale gelmiştir (Sforno).

46. 30 yaşındaydı – Dolayısıyla Mısır'a geleli 13 yıl olmuştur; bkz. 37:2. Yosef'in genç yaşı da Tanrı'nın işe doğrudan karıştığına delalet etmektedir. Bir kişi, ancak Tanrı'nın verdiği bilgelik sayesinde bu kadar genç bir yaşta, Mısır gibi bir süper güçte yönetici durumuna gelebilir (Abravanel).

Tüm Mısır ülkesini boydan boy dolaştı – Yosef'in ilk çıkışı (p. 46) onun yeni yönetici

⁴² Paro yüzüğünü elinden çıkardı ve onu Yosef'in eline taktı. Ona en iyi ketenden elbise-ler giydirtti ve boynuna altın bir zincir geçirdi. ⁴³ Onu kendisine ait ikinci kraliyet arabası-na bindirdi ve önünde [gidenler] "Başvezir!" diye bağırıyorlar. [Böylece Paro,] Onu tüm Mısır üzerine atamış oldu.

⁴⁴ Paro Yosef'e, "Ben Paro'yum" dedi. "Tüm Mısır ülkesinde senin onayın olmadan kimse ne elini ne de ayağını kaldıracak". ⁴⁵ Paro Yosef'e Tsafenat Paneah ismini taktı ve onu, On rahibi Poti Fera'nın kızı Asenat'la evlendirdi. Böylece Yosef Mısır'ı yönetmeye çıktı. ⁴⁶ Yosef Mısır kralı Paro'nun önünde durduğu zaman 30 yaşındaydı.

Yosef Paro'nun huzurundan çıktı ve tüm Mısır ülkesini boydan boya dolaştı.

42. Yüzüğünü – Kralın yüzüğü kraliyet mührünü içermekteydi (krş. Megilat Ester 8:8). Paro'nun, yüzüğü Yosef'in parmağına takması, onun tüm krallığın lideri haline geldiğini ve istediği zaman kanun çıkarma yetkisine sahip olduğunu göstermektedir (Ramban).

Raban Şimon ben Gamliel şöyle demiştir: Yosef tüm bu onuru, erdemli yaşam tarzı sayesinde elde etmiştir. [Potifar'ın karısıyla] Günah işlemeyi reddeden elleri, boynu ve tüm vücudu şimdi krallığın onur işaretleri ile donatılmaktadır (Midraş).

43. İkinci kraliyet arabasına – Raşi; Ramban; Rabba; Sefer Ayaşar. Ya da "Kraldan sonra ikinci adam konumundaki kişiye özel arabaya" (Raşbam; İbn Ezra).

Başvezir – *Targum*. İbranice **Avreh**. **Av** sözcüğü "baba" anlamındadır. **Reh** sözcüğü de krallık ifade edebildiği için (Şemuel II 3:39; Radak o.a.), kelime "kralın babası [= danışmanı, akıl hocası]" ya da "baş yönetici" olarak anlaşılabilir (Devarim 1:1, Sifri o.a.; Talmud – Bava Batra 4a; Raşi; Raşbam. Bkz. 45:8; 20:2 açık. Avimeleh k.b.). Akad dilindeki *abarahu* – "baş kahya" sözcüğü ile de bağlantılı olduğu düşünülebilir. Başka kaynaklar, "**Rah** – Yumuşak/Şefkatli" sözcüğünden, **Avreh** sözcüğünü "merhametli baba" olarak çevirirler (Şemuel ben Hofni). Başka bir açıklamaya göre sözcük [bilgelik açısından] "Baba" ve [genç yaşa sahip olma açısından] "Taze/Yumuşak" kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır (Midraş). Bazı otoriteler ise bunu "**Bereh** – Diz" sözcüğünden, "diz çökün! yere eğilin!" şeklinde bir emir olarak görürler (İbn Yanah; Radak, Şeraşim; Sforno). Dolayısıyla bu sözcük eski Mısır dilindeki *a-bor-k* – "eğil!", *aprek* – "baş eğmek" ifadeleriyle de bağlantılı olabilir. Başka otoriteler ise bunu eski Mısır dilindeki *ibrek* – "dikkat!", *aabrek* – "sola dön; kenarda dur!", *ap-rek-u* – "bilge kişinin başı", *abrek* – "mutlu olun!" ya da *abu-rek* – "size hizmet bizim arzumuzdur" sözcükleriyle karşılaştırırlar.

Başka kaynaklara göre **Avreh**, Yosef'e, halkın ona

hitap etmesi için verilmiş olan genel bir ünvan; **Tsafenat Paneah** (p. 45) ise onun hakkında saray içinde kullanılan özel bir lakaptır (*Agadat Bereşit* 73). Pasuğun alternatif bir çevirisi: "O geçerken [halk] 'Diz çökeyim!' diye bağırıyor" şeklindedir (İbn Ezra).

Atamış oldu – Paro tüm bu anlatılanları, tahtının tüm otoritesini "yeni başvezire" devrettiğini halka göstermek için yapmıştır (*Aktav Veakabala*). Sembollerin önemi, devlet işlerinde olduğu gibi diğer insan ilişkilerinde de çok önemlidir. Bakanların, ebeveynlerin ve öğretmenlerin, otoritelerinin resmi olduğu kadar sembolik olarak da tanınmaması halinde gerçek etkilerini göstermeleri mümkün olamaz.

44. Ben Paro'yum – Yosef'in halkın huzurunda göreve atanma töreninden döndükten sonra (Hirsch) Paro, Yosef'e şöyle der: "Kral olarak, krallığımda emir ve karar yetkisine sahibim. Ve şimdi resmen emrediyorum: *Senin onayın olmadan, kimse ne elini ne de ayağını kaldıracak!*". Alternatif olarak "Paro [hala] benim; ancak senin onayın olmadan vs.". Bu, "Konum olarak senden tek üstünlüğüm tahtım olacak" (p. 40) ile benzer anlam taşımaktadır. Fakat Paro, bu pasukta Yosef'e krallık mührünü vermekte ve kararını bu kez resmi olarak tekrarlamaktadır (Raşi).

45. Tsafenat Paneah – Eski dönemde, yeni bir mevkiye atanan kişiye yeni bir isim verilir (Raşbam). Birçok otorite bu ismin, Yosef'e verilen Mısır'ca bir ismin İbranice çevirisi olduğunu belirtir. Anlamı "sırları açığa çıkaran" şeklindedir (*Targum*; Raşi; Raşbam; *Septuaginta*; Josephus Flavius 2:6:1). Başka kaynaklar ise bu sözcüklerin doğrudan Mısır dilinde olduğu görüşündedir (İbn Ezra; Radak, Şeraşim). **Tsafenat** sözcüğü eski Mısır dilindeki *tsa-pa-neth* – "Neth konuşuyor" ya da "tanrı konuşuyor" sözcüğüyle bağlantılıdır. **Paneah** sözcüğü ise *pa-anah* – "yaşam" anlamındadır. Dolayısıyla söz konusu isim "Yaşam Tanrısı konuşuyor", "Neth yaşamdan söz ediyor" ya da "Tanrı konuşuyor ve [insan bu sayede] yaşıyor" şeklinde çevrilebilir.

מִזֹּאתָ

47

הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שָׁנִי הַשֶּׁבַע לְקַמְצִים: מִחַ וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־אֲכָל | 48

שֶׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּאָרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתֵּן־אֲכָל בַּעֲרִים אֲכָל

שְׂדֵה־הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֶתֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ: מִטּוֹ וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר 49

כְּחֹל הַיָּם הָרַבָּה מְאֹד עַד כִּי־חָדַל לְסַפֵּר כִּי־אֵין מִסְפָּר:

נִ וַלְיוֹסֵף יָלַד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר 50

יִלְדָה־לּוֹ אֶסְנַת בַּת־פְּנֹטִי פָרַע כֶּהֵן אֹן: נֹא וַיִּקְרָא יוֹסֵף 51

אֶת־שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי־נִשְׁנֵי אֱלֹהִים אֶת־כָּל־עַמְלִי וְאֵת

כָּל־בֵּית אָבִי: נֹב וְאֵת שֵׁם הַשְּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי־הִפְרִנִי 52

אֱלֹהִים בָּאָרֶץ עֲנִי: רַבִּיעִי נֹב וַתְּכַלֶּינָה שֶׁבַע שָׁנִי הַשֶּׁבַע 53

אֲשֶׁר הָיָה בָּאָרֶץ מִצְרַיִם:

☞ Yosef babasına neden haber vermedi?

Yosef'in köleyken ya da hapisteyken babasına haber göndermemesinin sebebi anlaşılabilir. Fakat Mısır'da başbakanlık dengi bir göreve geldiği andan itibaren Yosef'i bu konuda engelleyecek hiçbir şey kalmamıştır. Babasına haber verip onun acısını dindirmeyi neden düşünmemiştir?

Bu konuda Herem ile ilgili açıklamayı vermiştik (37:28 açık.). Ramban ise Yosef'in, rüyalarının gerçekleşmesi gerektiğine ve beklemek zorunda olduğuna inandığını belirtir (bkz. 42:7 açık. Yosef'in gerçek kimliğini saklamasının ve kardeşlerine acı çektirmesinin sebepleri k.b.).

Sens'li Rabi Şimşon şu görüşü öne sürer: Yosef başından geçenleri anlatan bir mesaj göndermiş olsaydı, kardeşleri utançlarından nereye saklanacaklarını bilemeyeceklerdi. Bu sebeple Yosef, kardeşlerini utandırmamak için yavaşça ilerledi (Tosafot Aşalem). Buna göre Yosef'i rahatsız eden bir sorun vardı: Bu kadar zaman boyunca Mısır'da köle olmasının sebebinin kardeşleri olduğunu babasına nasıl açıklayacaktı? Bu görüş, Rabi Samson Raphael Hirsch tarafından da geliştirilmektedir: Yosef'in başarılı olduğu yıllarda babasına bir mektup bile göndermemiş olmasının altında bir endişe yatıyordu: Yaakov belki bu olay sonunda bir oğlunu geri kazanacaktı? Ama bu,

on oğlunun kaybına mal olacaktı! Bu sebeple Yosef derin bir planla her şeyi belirli bir raya oturttu (42:9, Hirsch o.a.).

Bu yaklaşım doğrultusunda, Yosef'in davranışının tamamen özveri temeline dayandığını görüyoruz. Babasıyla tekrar bir araya gelmek, Yosef için elbette kişisel olarak büyük bir bayram olacak, ancak bu, trajik sonuçlar doğuracaktı. Yosef bu sebeple yalnızlığını sürdürmeyi tercih etmişti.

52. İstirap çektiğim ülkede – Yosef, ülkenin yöneticisi olarak sahip olduğu tüm büyüklüğe ve prestije rağmen, Mısır'ı, "istirap çektiğim ülke" olarak tanımlamaktadır. Zira Yosef halen Yaakov'un oğludur ve ait olduğu yer Kutsal Topraklar'dır (Abravanel).

Oğullarına verdiği isimler, Yosef'in köklerine ne kadar bağlı olduğunun en büyük ispatıdır. Yosef'in Mısır kültürüne karışmaması da bunun bir göstergesidir (Hirsch).

Verimli kıldı – İbranice *İfrani*. *Efrayim* isminin köküdür ve "Peri – Meyve" sözcüğüyle ilgilidir. Ya da "beni hak ettiğim konuma ulaştırdı" (Josephus).

53-57. Kıtık kasıp kavuruyor. Kıtık şaşırtıcı bir hızla başlar. Nil Nehri'nin sularını cömertçe verdiği yedi bolluk yılı boyunca, durumdan gayet hoşnut olan halk bunun aksi bir durumu hayal bile etmemiştir. Fakat nehrin suları bir anda çe-

⁴⁷ Toprak, yedi bolluk yılı boyunca oldukça yüklü ürün verdi. ⁴⁸ [Yosef] Mısır ülkesinde yedi yıl boyunca üretilen tüm yiyeceği topladı ve yiyeceği şehirlere depoladı. Her şehrin çevresindeki kırsal alanda yetişen yiyeceği, [o şehrin] içine depoluyordu. ⁴⁹ Yosef, denizin kumu kadar çok fazla buğday biriktirdi; öyle ki, saymaktan vazgeçtiler – zira sayılamayacak kadar çoktu.

⁵⁰ [İlk] Kıtık yılı gelmeden önce Yosef'in – On rahibi Poti Fera'nın kızı Asenat'ın ona doğurduğu – iki oğlu oldu. ⁵¹ Yosef, Behor olanın adını, "Tanrı tüm zorluklarımı – hatta babamın evini bile – unutmamı sağladı" diye, Menase koydu. ⁵² İkincisine ise, "Tanrı beni, ıstırap çektiğim ülkede verimli kıldı" diye, Efrayim adını verdi.

⁵³ Sonunda, Mısır ülkesinde gerçekleşen yedi bolluk yılı sona erdi.

olduğunu bildirmek için yapılmış törensel bir çıkışken (İbn Ezra) şimdiki, onun yaptığı ilk "iş gezisidir". Bu gezideki amacı halkı tanımak, ülke hakkında bilgi edinmek ve gelecek kıtlığa karşı insanları uyarmaktır. Yosef ayrıca her şehirde bir tahıl silosu inşa edilmesi için görevliler de tayin etmiştir (*Akeda*).

47-49. Yosef'in planı uygulanıyor.

47. Oldukça yüklü – *Targum*. Tam çeviriyle "avuç dolusu" (Raşi); yani her bir başak, bir avuç dolusu buğday tanesi veriyordu (Raşbam). Alternatif olarak pasuk, ürünün avuç avuç toplanmasını gerektirecek kadar büyük bir bolluğu tarif etmektedir.

Rabi David Feinstein bu pasuğu başka bir bakışla açıklar. Yosef kıtlığa hazırlanmak için o kadar sıkı bir kontrol teşkilatı kurmuştur ki, bir avuç buğday bile görmezden gelinmemiştir. Yosef'in bu tutumu başarılı olmuş ve daha önce belirlenen amaca erkenden ulaşarak buğday "sayılamayacak kadar çok" (p. 49) hale gelmiştir. Zira stok bu düzeye ulaştıktan sonra, tahılın hesabının bu kadar titizlikle yapılmasına gerek kalmamıştır. İlerleyen bölümlerde de görüleceği üzere, Yosef'in stokladığı yiyecek sadece Mısır'ı doyurmakla kalmayıp, çevredeki ülkelere de satılarak Paro'nun zenginleşmesini sağlamıştır.

48-49. Yiyecek ... Buğday – Ramban'a göre, Yosef ısrarı kesin olarak önlemek için her çeşitten "tüm yiyeceği" toplamıştır. Bunun sadece insanların doymasına yetecek kadarlık bölümünü ayırıp, kalanını stoklamıştır. Uzun zaman dayanan ve saklaması kolay olan "buğdayı" ise büyük ambarlarda "denizin kumu kadar" büyük miktarlarda biriktirmiştir.

50-52. Yosef'in Oğulları: Menase ve Efrayim. Pasuk, Asenat'ın, bu iki oğlu "ona" – yani Yosef'e doğurduğunu özellikle vurgulamaktadır. Bu, Yosef'in çocuklarının – Asenat'ın da aralarında büyüdüğü – putperestler gibi değil, *Yosef'in idallerine göre* yetiştiklerini ifade etmektedir. Asen-

at, "bulunduğu konumu Paro'nun yaptığı tuhaf istisna sayesinde elde etmiş yabancı bir köle ve yakın zamanda hapisten çıkmış bir hükümlü" ile evlenen bir asil kızı olarak, çocuklarını kendi çocukları olacak şekilde, yani Mısır kültürüyle yetiştirebilirdi. Fakat Tora bize, Asenat'ın, Yosef'in manevi ve ahlaksal değerlerini tamamen kabullendiğini anlatmaktadır. Mısır'daki tek Yahudi olmasına ve putperest bir rahibin kızı ile evli olmasına karşın, Yosef'in örnek çocuklar yetiştirebilmesi – özellikle de halen bile her Yahudi ebeveyninin, çocuklarını "*Tanrı seni Efrayim ve Menase gibi yapmı*" (48:20) sözleriyle mübarek kıldığı düşünüldüğünde – hiç de küçük bir ayrıcalık değildir (Hirsch).

51. Unutmamı sağladı – İbranice *Naşani*. *Menase* isminin köküdür ve *Gid Anaşe* (32:33) de bu kökten gelir. Başka bir deyişle geçmişteki acı hatıralar "*yerlerinden oynamışlardır*". Yosef'in bu sözleri, Tanrı'nın, baba evinde çektiği acıları unutmaya izin verdiğini bildirmektedir. Yosef, kardeşlerinin ona çektiydikleri bütün acıların aslında Tanrı'nın planının bir parçası olduğunu anlama düzeyine eriştiği ve bu sayede onlara yönelik kin duymadığı için mutludur (*Akeda*).

Otoriteler, Yosef'in, üzüntü içinde olan babasını unutmamı başardığı için teşekkür edecek kadar duyarsız olamayacağı konusunda hemfikirlerdir. Aksine, oğluna verdiği bu isim, babasını unutmamı gösterir niteliktedir. Her ne kadar Yosef'in, *anne babaya saygı mitsvası* gereği babasıyla haberleşmeyi denemesi gerekir idiyse de, kardeşleri tarafından öngörülen *Herem*, bunu yapmasını engellemiştir (bkz. 37:28 açk.). Tanrı, Yosef'in, babasıyla ilgili anılarını hatırlayıp acı çekmemesi için, onun düşüncelerini başka işlerle meşgul etmiştir. Sonuç olarak, Yosef'in oğluna *Menase* ismini vermesi, Tanrı'nın, Yaakov'la haberleşmeme konusundaki *Herem*'e riayet edebilmesi için kendisine güç verdiğini ve Yosef'in olayları tamamen Tanrısal Plan'ın gidişatına bıraktığını ifade etmektedir.

נִדְּוַתְחַלִּינָה שְׁבַע שָׁנִי הָרָעַב לָבוֹא 54
 כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעַב בְּכָל-הָאֲרָצוֹת וּבְכָל-אֶרֶץ 55
 מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם: נָה וַתִּרְעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם 56
 אֶל-פַּרְעֹה לֵאמֹר וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל-מִצְרַיִם לָכוּ אֶל-יוֹסֵף 57
 אֲשֶׁר-יֵאמָר לָכֶם תַּעֲשׂוּ: נִי וְהָרָעַב הָיָה עָלַי כָּל-פְּנֵי הָאֶרֶץ 58
 וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֶּר לְמִצְרַיִם וַיַּחֲזֹק הָרָעַב 59
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: נִי וְכָל-הָאֶרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִמָּה לְשֹׁבֵר אֶל-יוֹסֵף 1
 א וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ-שֹׁבֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה 2
 תִּתְרָאוּ: ב וַיֹּאמֶר הִנֵּה שְׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ-שֹׁבֵר בְּמִצְרַיִם
 רְדוּ-שָׁמָּה וּשְׁבֵרוּ-לָנוּ מִשָּׂם וְנָחִיָּה וְלֹא נָמוֹת:

tedir. Hahamlarımız pasukta geçen “*Sever – Erzak*” sözcüğünün aynı zamanda “*Sever – Ümit*” şeklinde okunabileceğine dikkat çekerek. Buna göre, Yaakov, peygamberlere özgü bir öngörüyle Mısır’da bir ümit olduğunu görmüştür (Raşi). Bu, bir peygamberin, dile getirdiği bir öngörünün açık anlamını tam olarak anlayamayabildiğine bir örnektir.

Zira pasuklardan anlaşıldığı üzere, Yaakov oğullarını gönderdiği sırada, bu yaptığının sonuçları hakkında herhangi bir fikre sahip değildir. Yaakov’un, farkında olmadan, ailesinin Mısır’da 210 yıl boyunca kalacağını belirtmesi de bu türdeki öngörülere bir başka örnektir (bkz. p. 2 açık.).

Neden kendinizi gösteriyorsunuz – “Neden her şey yolundaymış gibi davranıyorsunuz? Neden sanki çok yiyeceğiniz varmış gibi hareket ediyorsunuz? Bu tipteki davranış, [yiyecek almak üzere Mısır’a giderken buradan geçen (Ramban)] Yişmael ve Esav ailelerinin bizi kıskanmasına neden olabilir!” (Raşi; Raşbam; *Talmud – Taanit* 10b). “Evet; belki bizim hala yiyeceğimiz var; ama bu kıtlık vaktinde insanların size karşı düşmanca duygular beslememesi için, elinizde yiyeceklerle görünmeyin”. Ya da “Mısır’a girişinizde kendinizi göstermeyin”; bkz. p. 5 açık.

Yaakov’un uyarı amaçlı sorusu, Yahudiler’i, servet ve başarılarını göstermemeye teşvik eden ve çevrelerindeki antisemit ulusların kıskançlık-

larını uyandırmama konusunda onları uyaran birçok Yahudi liderin de sloganı haline gelmiştir. Kişi, servetini dürüst bir şekilde elde etmiş olsa bile, onu fazla ifşa etmeme konusunda Yaakov gibi akıllı ve mantıklı davranmalıdır.

Pasuk alternatif olarak “*Neden birbirimize bakıyorsunuz?*” (*Septuaginta*) ya da “*Neden korkuyorsunuz?*” (*Targum Yonatan*) şekillerinde çevrilebilir.

2. İnin – Yaakov, “*Lehu – Gidin*” değil de “*Redu – İnin*” sözcüğünü kullanmayı tercih etmiştir. Bu kullanım, Erets-Yisrael’in manevi yüksekliğini ifade ediyorsa da (bkz. 12:10); özellikle buradaki kullanımla Bene-Yisrael’in Mısır’da geçireceği 210 yıllık döneme gönderme yapmaktadır. Zira *Redu* sözcüğünün *Gematriya* değeri [Reş (200) + Dalet (4) + Vav (6) =] 210’dur (Raşi). Yaakov, burada da farkında olmadan, ağzından ilerisiyle ilgili bir bilgi çıkarmaktadır.

Yaşayalım ve ölmeyelim – “Tamamen tok olmamızı sağlamayacaksa bile, en azından ihtiyacımızı karşılayarak yaşamamızı sağlayacak kadar yiyecek alalım ve bu sayede ölmeyelim” (Sforno). Yaakov, Mısır’a bu ilk gidişin, Bene-Yisrael’in “yaşamamızı” sağlayacağını belirterek bir kez daha farkında olmadan gelecekle ilgili konuşmaktadır. Zira bu ilk adımın başlattığı Mısır sürgünü, sonundaki kurtuluşun ardından başlayacak olan manevi hayat için vazgeçilmez bir önkoşuldur.

⁵⁴ Tıpkı Yosef'in söylemiş olduğu gibi, yedi kıtlık yılı başladı. Diğer tüm ülkelerde kıtlık olmasına karşın, Mısır ülkesinin tümünde ekmek mevcuttu. ⁵⁵ Sonraları ise tüm Mısır'da da açlık başgösterdi ve halk ekmek için Paro'ya yakardı. Bunun üzerine Paro bütün Mısır'a "Yosef'e gidin; size ne derse onu yapın" dedi.

⁵⁶ Kıtlık bölgenin tümüne yayılmıştı. Yosef tüm ambarları açtı ve Mısır'a [*halka*] erzak satmaya başladı. Ancak kıtlık Mısır'da gittikçe kuvvetleniyordu. ⁵⁷ Tüm bölge [*halkları*] erzak almak üzere Mısır'a, Yosef'e geliyorlardı; zira kıtlık tüm bölgede çok kuvvetliydi.

42

¹ Yaakov Mısır'da erzak bulunduğunu öğrenmişti. Yaakov, oğullarına "Neden kendinizi gösteriyorsunuz?" dedi. ² "Mısır'da erzak bulunduğunu duydum" diye açıkladı. "Oraya inin ve bize oradan erzak satın alın. Yaşayalım ve ölmeyelim".

kilmeye başlar ve yedi yıllık bolluk da böylece sona ermiş olur. Yemek konusunda umutsuzluğa kapılan halk, sonunda Yosef'in merhametine sığınacaktır.

54. Tıpkı Yosef'in söylediği gibi – Tora bu ifadeyi bolluk yılları için ise kullanmamıştır. İnsanlar, özellikle de Mısır'ın zengin ve başarılı asilleri, bu iyi günlerin her zaman devam edeceğini düşünme eğilimindeydiler. Onlara böyle bir kıtlık döneminin geleceğini, Yosef'in daha önce zaten söylemiş olduğunu, ancak kıtlık ortaya çıktığında hatırlamışlardı.

55. Tüm Mısır'da da açlık başgösterdi – Kıtlığın ikinci yılında (Rabenu Behaye), Yosef'in kendi stoğu dışında, stoklanmış tüm tahıl çürümüştür (Raşi). *Midraş Tanhuma*'nın anlatığına göre, halk Paro'ya gelince Paro onlara "Yosef'e gidin" der. Ancak Yosef, kendisinden yemek istemek için gelen her Mısırlı'ya sünnet olmasını şart koşar ve aksi takdirde yemek vermeyi reddeder.

Bunu duyan Mısırlılar, Yosef'i Paro'ya şikayet ederler; fakat Paro "Neden buğday toplamadınız? Size kıtlık yıllarının yaklaştığını ilan etmişti oysa" dedi. Halk "Topladık; fakat hepsi çürüdü" deyince Paro, halkına "Yosef ürünün çürütmesine karar vermiş ve [manevi gücü sayesinde] bu olmuş. Ya bir de ölmemize karar verirse?! O yüzden size ne derse onu yapın" (*Midraş Tanhuma*'dan alıntı yapın Raşi).

Otoritelere göre, Yosef'in bu şartı koymasının amacı, Mısır'daki ortamı, oraya gelmek üzere olan kardeşlerine hazırlamaktır. Yosef, yabancıların, Yahudiler'in sünnetli oluşlarını alay konusu haline getirdiklerini bilmektedir. Mısırlılar'ı sünnet olmaya zorlayarak, onların Yahudiler'i aşağı görmelerine engel olmuştur (*Yafe Toar*). Şela'ya göre, Mısır'daki cinsel ahlaksızlığın

ulaştığı boyutları gören Yosef, onların gelecekte çekeceği cezaların özellikle bundan kaynaklanacağını anlamıştır. Nitekim Tora da, Bene-Yisrael'i, Mısır'ın rezilliklerini kendine adapte etmemesi konusunda uyarmaktadır (bkz. Vayikra 18:3; Raşi o.a.; Ramban o.a.). Yosef, Mısırlılar'ı sünnet olmaya zorlayarak, onların sapıkça tutkularını biraz olsun hafifletmeyi ve böylece, oraya sürgüne gidecek ve eziyet görecektir olan Yahudiler'in çektiklerini azaltmayı amaçlamıştır. Fakat Mısırlılar, sünnet olma kuralını Yosef ölür ölmez yürürlükten kaldırmışlardır.

56. Bölgenin tümüne – İbranice *Al Kol Pene Aarets*. Tam çeviriyle "Bölgenin tüm yüzü üzerine". "*Pene* – Yüz" ifadesi, ülkenin en çok öne çıkan kesimini, yani zenginlerini simgelemektedir (Raşi). Zenginler açlık ve sefaletle alışık olmadıkları için kıtlığı daha fazla hissetmişlerdir. Fakirlerse, zorluklara alışık oldukları için kıtlık onları fazla etkilememiştir (*Yalkut Yeuda*).

57. Tüm bölge [halkları] ... geliyorlardı – Kıtlıktan etkilenen tüm ülkeler, yiyecek almak için akın akın Mısır'a gelmiş ve böylece Paro'nun hazinesi, büyük miktarda altın ve gümüşle dolup taşmıştır. Tanrı, Avraam'a verdiği, soyunun köle oldukları topraklardan büyük bir zenginlikle çıkacaklarına dair sözü yerine getirmek için, yolu bu şekilde hazırlamaktadır (*Zoar*).

42.

1-4. Yaakov oğullarını Mısır'a gönderiyor. Kıtlığın ikinci yılıdır (*Seder Olam*). Yaakov, yeterince yemekleri olmasına rağmen yine de endişelidir ve oğullarını Mısır'a gönderir.

1. Öğrenmişti – Tam çeviriyle "Gördü". Fakat Yaakov'un, bulunduğu yerden Mısır'daki olayları doğrudan görmesi elbette mümkün değildir. Nitekim sıradaki pasukta "*duyduğunu*" söylemek-

- ג וַיֵּרְדּוּ 3
- 4 אַחֵי-יוֹסֵף עָשְׂרָה לְשֹׁבְרַי בְּרַם מִמִּצְרַיִם: וְאֶת-בְּנֵימִן אָחִי
 יוֹסֵף לֹא-שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת-אָחִיו כִּי אָמַר פֶּן-יִקְרָאנוּ אֲסוֹן:
 5 ה וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשֹׁבְרַי בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי-הָיָה הָרָעַב
 6 בָּאָרֶץ כְּנָעַן: וַיּוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל-הָאָרֶץ הוּא הַמִּשְׁבִּיר
 לְכָל-עַם הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אָחִי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לּוֹ אַפָּיִם אֶרְצָה:
 7 ז וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת-אָחִיו וַיִּכְרֶם וַיִּתְּנָכֶם אֵלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם
 קְשׁוֹת וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאֵין בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן
 8 לְשֹׁבְרַי-אֵכֶל: ה וַיִּכֶּר יוֹסֵף אֶת-אָחִיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ:

olduğunu düşünmektedir. Tora bu sebeple, Yosef'in, kardeşlerini gördüğü zaman hemen rüyalarını hatırladığını vurgulamaktadır. Yosef'in bildiği bir başka nokta da, rüyalarının, gördüğü sırayla gerçekleşeceğidir. Önce ilki, sonra ikincisi gerçekleşecektir. Bu ilk buluşmada onun önünde sadece *on* kardeşi eğilmiştir (p. 6); oysa ilk rüyaya göre bu sayının *onbir* olması gerekmektedir (37:9). Bu yüzden Yosef, Binyamin'i getirterek ilk rüyanın tam olarak gerçekleşmesini sağlamanın yollarını aramaya başlamıştır. Bu olduktan sonra da, ikinci rüyanın gerçekleşmesi için Yaakov gelecektir.

Rüyaların gerçekleşmesini sağlama konusundaki yükümlülüğü olmasa, babasına, en sevdiği oğlunun yaşadığını uzun yıllar boyunca bildirmeyerek, bu kadar büyük bir acıyı çekirtmesi söz konusu olmayacaktır [Midraş'a göre ise, Yosef'in babasına haber vermemesinin asıl sebebi, daha önce belirtilen *Herem*'dir (37:28 açık.). Ve yine – eğer rüya etkeni olmasa, Binyamin'i getirmeleri için kardeşlerini geri gönderirken Şimon'u alıko-yarak, babasına daha da acı çekirtmesi büyük bir günah sayılacaktır.

Benzer şekilde, kadehini Binyamin'in çuvalına koydurarak kardeşlerinin endişelenmesine sebep olmasının tek amacı, kardeşlerinin Binyamin'e olan sevgisini denemektir (Ramban). Zira bu sevgi kanıtlanmadan Binyamin'in kardeşleriyle seyahat etmesinin güvenli olmayabileceğinden endişelenmiştir. Gelişlerinde Binyamin'in onlarla seyahat ettiği doğrudur; ancak o zaman sorun

yoktur; zira Yosef'in karşısına Binyamin'i sapasağlam bir şekilde getirmeleri gerekmektedir.

Rabi Samson Raphael Hirsch, Yosef'in bu davranışlarına bir başka sebep sunar: Yosef'in kardeşleri ile tekrar birleşmesi için iki tane de-neme yapması gerekmektedir:

[a] Acaba kardeşlerinin Yosef'e olan kini, sadece gördüğü rüyalarından mı ileri gelmektedir; yoksa asıl sebep, annesi Rahel'in, Yaakov'un kalbinde sahip olduğu özel yer midir? Eğer sebep ikincisiyse, Binyamin de kardeşlerinin gazabına uğrama tehlikesindedir. Bu sebeple, Yosef, kimliğini – onlardan kesinlikle çok daha büyük bir güce sahip olduğu – bu devrede açıklamış olsa, kardeşlerinin kalbinde gizli olması muhtemel nefreti ortaya çıkarabilmesi asla mümkün olamayacaktır. Zira kardeşler, Binyamin'e karşı iyi davransalar bile, bunun Yosef'e duydukları çekinceden olma olasılığı hala mevcuttur. Yosef bu yüzden onların özgür kalma şartını Binyamin'in özgürlüğüyle karşı karşıya getirmiştir. Acaba kardeşleri, Binyamin'in özgürlüğünü sağlamak için kendi özgürlüklerinden feragat edecekler midir?

[b] Sadece Yosef'in kral olacağını belirten bir *rüya* sebebiyle bile ondan nefret etmişlerse, gerçekten kral olduğunda – ve dolayısıyla yaşam-larının Yosef'in elinde olduğu bir zamanda – ondan daha da çok nefret etmeleri kesindir. Fakat Yosef, uzun bir olaylar zinciri sonucunda kardeşlerini halen sevdiğini ve onlarla ilgili sadece iyi duygular beslediğini onlara göstermek istemiştir. Bu şekilde aralarındaki uzun süreli

³ Yosef'in on kardeşi, Mısır'dan buğday satın almak üzere indiler. ⁴ Ancak Yaakov, Yosef'in kardeşi Binyamin'i, "Başına bir felaket gelmesin" düşüncesiyle kardeşleriyle göndermedi.

⁵ Yisrael'in oğulları, Kenaan'daki kıtlık sebebiyle erzak satın almak üzere [Mısır'a] ulaşanlar arasında geldiler. ⁶ Ve Yosef – o, ülkenin [kayıtsız şartsız] hakimiydi çünkü tüm halklara erzağı satan [sadece] oydu. Yosef'in kardeşleri geldikleri zaman onun önünde yüzüstü yere eğildiler.

⁷ Yosef, kardeşlerini gördüğü anda tanıdı. Ancak onları tanımazdan geldi ve onlara sert bir dille konuştu. Onlara "Nereden geldiniz?" diye sordu.

"Kenaan ülkesinden – yiyecek satın almak için" dediler.

⁸ Yosef kardeşlerini tanıdı; ama onlar kendisini tanımamışlardı.

3. Yosef'in on kardeşi – Büyük miktarlarda erzak satın alıp bunu daha sonra satmak suretiyle kar elde etmek isteyen karaborsacıları engellemek isteyen Yosef, bir ailenin, ihtiyacından daha fazla ürün almasını yasaklamıştır. Tüm kardeşlerin Mısır'a gelmesini gerektiren şey budur (Sforno). *Midraş*'a göre, zaten Yosef'in koyduğu bu kuralın amacı da, tüm kardeşlerin ona gelmesini sağlamaktır. Böylece Yosef'in rüyası gerçekleşecek ve tüm kardeşler onun önünde eğileceklerdir.

4. Binyamin – Tanrı, Yosef'in satılmasında hiçbir rolü olmayan Binyamin'in Mısır'a gitmesini engellemiştir. Bu şekilde, Yosef'in, gerçek kimliğini açıklayana kadar kardeşlerine çektiği sıkıntıdan Binyamin pay almayacaktır. Binyamin ikinci gelişlerinde kardeşleri ile birlikte – hatta belki onlardan daha çok – sıkıntı çekmesine rağmen, Yosef ile görüşmek tüm bu sıkıntısını unutturmuştur (*Oznayim Latora*).

5. [Mısır'a] Ulaşanlar arasında – Kardeşler göze çarpmamak için kalabalığa karışmışlardır. Zira babaları, hepsinin bir arada aynı kapıdan girmemeleri yönünde onlara talimat vermiştir. Her biri yakışıklı, güçlü ve yapılı kişiler oldukları için Yaakov "*Ayin Ara – Kötü Göz*"den korkmuş ve şehre farklı kapılardan girmelerini istemiştir (Raşi'nin *Midraş – Tanhuma* 6, 8 ve *Midraş – Bereşit Raba* 8'den yaptığı alıntı).

6-13. Kardeşler Yosef'in önünde eğiliyorlar. Kardeşleri bilmiyordu ama; Yosef sadece yaşamını sürdürüp zenginleşmekle kalmamış, bir gün mutlaka Mısır'a geleceklerini bildiği kardeşlerini sonunda önüne getirecek bir plan bile yapmıştır. Bunun için sadece bir stoğun açık bırakılmasını emretmiş ve o stoğun kontrolünü bizzat eline almıştır.

Bu, kardeşleriyle görüşmesini garantileyecektir.

Bunun dışında güvendiği birkaç adamına, kardeşlerinin tanımına uyan bir grup insanın gelip gelmediği konusunda gözlerini açık tutmalarını emretmiştir (*Midraş*). Ramban, Yosef'in nasıl davrandığına dair pratik bir görüş öne sürmektedir.

Yosef'in erzak satın almaya gelen herkesle uğraşacak zamanı elbette yoktur. Bu sebeple, öncelikle her ülkeden gelen kişiler ile görüşmekte ve daha sonra yardımcılara onlarla nasıl ilgileneceklerini açıklamaktadır. Kardeşleri Kenaan Ülkesi'nden gelen ilk grubun içindedir (Ramban). Sforno ise, Yosef'in ülkenin en büyük gelir kaynağı olan yiyecek satımı ile uğraşmasının şaşırtıcı olmadığını belirtir.

Yosef'i sattıkları kervanın Mısır'a doğru gittiğini bilen kardeşler, kardeşlerini burada bulup fidye ile kurtarma niyetindedirler. Dolayısıyla, ülkeye on farklı kapıdan girmelerinin bir başka sebebi de, dağılıp, Yosef'i pazar yerlerinde arayabilmekti (*Midraş*).

7. Tanıdı. Ancak onları tanımazdan geldi – Yosef, zaten gelişlerini dört gözle beklemekte olduğu kardeşlerini anında tanıdı. Buna karşın kardeşlerin, sakalsız haliyle hatırladıkları Yosef'i tanıması çok daha zordur. Özellikle de köle olarak satılan birinin kraliyet kıyafetleri içinde tahtta oturabileceği akıllarının ucundan bile geçmemiştir. Yosef de, kardeşlerinin kendisini tanımamalarını garantilemek için bir yabancı gibi davranmıştır. Ramban'a göre ise durumu garantiye almak için şapkasını, yüzünü yarı örtcek şekilde alçaltmıştır.

Yosef'in gerçek kimliğini saklamasının ve kardeşlerine acı çekirtmesinin sebepleri.

Daha önce belirtildiği gibi Yosef, rüyalarının (bkz. 37:7, 37:9), gerçekleşmesi gereken vizyonlar olduğunu bilmekte ve onların gerçekleşmesini sağlamak için elinden geleni yapmakla yükümlü

ט וַיִּזְכֹּר

יֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרִגְלִים
 10 אַתֶּם לְרֹאוֹת אֶת-עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַתֶּם: י וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא
 11 אֲדֹנָי וְעַבְדְּךָ בָּאוּ לְשֹׂבַר-אֶכֶל: יא כָּלָנוּ בְנֵי אִישׁ-אֶחָד נַחֲנוּ
 12 כְּנִים אֲנַחְנוּ לֹא-הָיוּ עַבְדֶּיךָ מְרִגְלִים: יב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא
 13 כִּי-עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַתֶּם לְרֹאוֹת: יג וַיֹּאמְרוּ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי עַבְדֶּיךָ
 אַחִים | אֲנַחְנוּ בְנֵי אִישׁ-אֶחָד בְּאָרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הִקְטַן
 14 אֶת-אֲבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינָנוּ: יד וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יֹסֵף הוּא
 15 אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מְרִגְלִים אַתֶּם: טו בְּזֹאת תִּבְחָנוּ
 חֵי פְרַעֲה אִם-תִּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם-בָּבוֹא אַחֲיֵכֶם הִקְטַן הִנֵּה:
 16 טז טז שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח אֶת-אַחֲיֵכֶם וְאַתֶּם הָאֲסוּרוֹ וַיִּבְחָנוּ
 דְּבָרֵיכֶם הָאֵמֶת אִתְּכֶם וְאִם-לֹא חֵי פְרַעֲה כִּי מְרִגְלִים אַתֶּם:

yöneticisi olarak, kardeşleri onun avucundadır ve onları istediği gibi suçlama hakkına sahiptir. Fakat ne kadar çaresiz olduklarını kendilerine gösterdikten sonra da, suçsuzluklarını kanıtlamaları için başka bir yol önermektedir.

14. Dedğim gibi: Casussunuz siz – Çeviri Raşi'ye göredir. Ancak pasuk alternatif olarak "Size 'casussunuz siz' derken kastettiğim de buydu" şeklinde de çevrilebilir. Raşi bu alternatifle ilgili bir *Midraş* getirir. Kardeşlerle Yosef arasında [serbest anlama] şöyle bir diyalog geçmiştir:

"Casuslar sürekli bir şeyler ararlar. Siz de on farklı kapıdan girerek bir şeyler aradığınızı belli ettiniz. Demek aradığınız şey kardeşinizmiş. Peki diyelim ki buldunuz; ama onun sahipleri sizden çok para istiyorlar. Ödeyecek misiniz?"

"Evet"

"Diyelim ki buldunuz ama onun sahipleri sizden çok para istiyorlar. Ödeyecek misiniz?"

"Pekala, ne kadar para verirsiniz verin onu yine de size vermeye yanaşmazlarsa ne yapacaksınız?"

"Biz bunun için geldik. Gerekirse ya öldürür ya da ölürüz".

"İşte kastettiğim buydu! Şehir halkını öldürmeyi göze almış kişilersiniz siz. Ve ben, özel gümüş kadehimle (44:5) fal baktım ve aranızdan sadece iki kişinin, tüm Şehem şehrini harabeye çevirdiğini öğrendim (*Perek 35*)! Şimdi... Hala bir şeyler ispatlamak istiyorsanız, o zaman *şununla* sınanacaksınız".

15. Şununla sınanacaksınız – "Eğer en küçük kardeşiniz hakkında söyledikleriniz doğrulanırsa, diğer tüm söylediklerinizi de gerçek kabul edeceğim" (*Behor Şor*). "Zira eğer gerçekten söylediğiniz gibi bir kardeşiniz yoksa, sizinle gelerek kendini ölüm tehlikesine atacak bir yabancı bulma şansınız zaten yok" (*Sforno*).

Paro'nun yaşamı adına – "*Paro'nun hayatı üzerine yemin ederim*" (*Gur Arye*). Bu bir tür antttır. Diğer yandan ileride Yosef'in, Binyamin'i getirmek üzere, dokuz kardeşini serbest bıraktığını görmekteyiz. Fakat Rabenu Behaye, bu şekilde davranmanın, söz konusu andın bozulması anlamına gelmediğini belirtir. Zira Şimon'u halen rehin olarak hapiste tutmuştur.

Yosef kardeşlerini sindirmek ve gücünü onlara iyice hissettirmek için üç gün boyunca onları zindana kapatır.

16. Aranızdan birini gönderin – Fakat kardeşlerden hiçbiri bu görevi üstüne almak iste-

⁹ Yosef onlarla ilgili olarak görmüş olduğu rüyaları hatırladı. Onlara “Casussunuz siz!” dedi. “Ülkenin zayıf yanını görmek için geldiniz!”

¹⁰ Ona “Öyle değil efendim” diye açıkladılar. “Kullarınız sadece yiyecek satın almaya geldiler. ¹¹ Biz, hepimiz tek bir kişinin oğullarıyız. Biz dürüst kişileriz. Kullarınız casusluk yapmamıştır”.

¹² [Yosef] “Hayır!” dedi onlara. “Ülkenin zayıf yanını görmek için geldiniz!”

¹³ “Kullarınız oniki kardeş” diye alttan aldılar. “Kenaan ülkesindeki tek bir kişinin oğullarıyız biz. En küçüğümüz şu anda babamızın yanında; birini ise kaybettik”.

¹⁴ Yosef onlara “Dediğim gibi: Casussunuz siz!” dedi. ¹⁵ “Şununla sınanacaksınız: Paronun yaşamı adına – en küçük kardeşiniz buraya gelene kadar [hiçbiriniz] buradan çıkmayacaksınız.

¹⁶ Aranızdan birini gönderin, kardeşinizi alıp getirsin. Kalanlarınız ise tutuklanacak. İddianız sınanacak ve doğru söyleyip söylemediğiniz anlaşılacak. Aksi takdirde – Paronun yaşamı adına – casus olduğunuz kesinleşecektir!”.

kızgınlığın giderilebileceğinden emindir.

vermeyeceği kesindir (*Daat Zekenim*).

9. Casussunuz siz – Yosef bu suçlamayı, onların uzun yıllar önce kaybolan kardeşlerini aramalarını durdurmak için yapmıştır. Zira ısrarcı bir araştırma sonucunda Mısır’a uzun yıllar önce gelen bir İbrani kölenin, rüyaları açıklamaktaki becerisi sayesinde büyük başkanlık mevkiine ulaştığını öğrenmeleri işten bile değildir. Ancak casuslukla suçlanan bir grup insan, ülkede sorular sorarak dolaşmaya cesaret edemeyecektir. Dolayısıyla Yosef onların tüm araştırma yollarını iki kelimeyle kilitlemiştir (*Keli Yakar*).

Ülkenin zayıf yanını – Tam çeviriyle “ülkenin çıplaklığı”. Kardeşler, aralarında [eski Mısır diliyle bağlantılı olan] Kenaan dillerinden birini değil, İbranice konuşmaktadırlar ve dolayısıyla Kenaan’dan geldiklerinden şüphelenmek mümkündür. Bu da casus olduklarına dair suçlamayı kuvvetlendiren bir etkidir.

11. Biz, hepimiz tek bir kişinin oğullarıyız – Bu sözü onlara söyleten, *Ruah Akodes*’tir. Zira farkında olmadan “Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız” diyerek, karşılarındaki Yosef’i de aralarına katmaktadırlar (*Midraş*).

Bu ifadeyi kullanmalarının amacı, onların, sinisi birer casus oldukları suçlamasını reddetmektir. “İş – Kişi/Adam” sözcüğü, özellikle statü sahibi olan bir kişiyi ifade eder. Kardeşler de bu sözcükle tanımladıkları babaları Yaakov’un, ünlü ve saygın bir kişi olduğunu ima etmişlerdir. Yosef’in, Yaakov ve ailesi hakkında bilgi alması zor bir iş değildir ve onun hakkında biraz bilgi alması, oğullarının casus olmadıklarına dair hiçbir şüphe bırakmayacaktır. Dolayısıyla bu, sağlam bir argüman niteliğindedir (Ramban). Dahası, hiçbir babanın tüm ailesinin casusluk gibi tehlikeli bir göreve gitmesine izin

Kullarınız casusluk yapmamıştır – “Hiçbir zaman casus olmadık. Şimdi de casus olduğumuzdan şüphelenmeniz için bir sebep yok”.

12-13. Yosef kardeşlerine meydan okur: “Doğru söylüyor olamazsınız. Eğer beraber seyahat eden kardeşler olsaydınız, ülkeye hepiniz aynı kapıdan girerdiniz! On değişik kapıdan ayrı ayrı girmenizin casusluktan başka bir sebebi olamaz! (Ramban; Raşi). Hem – nasıl oldu da babanıza bakmak için biriniz onun yanında kalmadınız?” Yosef bu son soruyu Binyamin’in sağ olup olmadığını öğrenmek için sormuştur; zira onların Binyamin’den de bir şekilde kurtulmuş olduklarından endişe etmiştir (Rablag). Kardeşler ise cevaben, on farklı kapıdan girmelerinin sebebinin kaybolan kardeşlerini aramak olduğunu ve babalarına bakmak üzere en küçük kardeşlerini orada bıraktıklarını belirtmişlerdir. Sforno’ya göre kardeşler, aileleri hakkında bu kadar serbestçe konuşmakla, doğruluklarını ispatlamaya çalışmaktadırlar. Zira tüm bu söylenenleri doğrulattırmak, Yosef için çok kolaydır.

Rabi Avraam ben ARambam, büyükbabası Rabi Maymon’un açıklamasını hatırlatır: Buna göre, kardeşlerin bu cevabı casusluk suçlamasını reddetmek için değil, Yosef’in sormuş olduğu, ancak Tora’da kaydedilmemiş başka bir soruyu cevaplamak içindir. Tora’nın, ayrıntılarını anlatmadığı bu dialog, kardeşlerin, başından geçenleri Yaakov’a özetledikleri bölümde (43:7) ima edilmektedir.

14-20. Yosef fikrinde inat ediyor; ancak kardeşlerine de bir fırsat öneriyor. Yosef, kardeşlerinin masumane tepkilerini ikna edici bulmamış rolü yapmakta ve onların suçluluklarına olan sağlam inancını vurgulamaktadır. Mısır’ın en üst düzey

17-18 יִזְוֹאסֶף אֶתֶם אֶל-מִשְׁמֶר שְׁלֹשֶׁת יָמִים: יֵה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 יוֹסֵף בֵּינָם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוֹ אֶת-הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא:
 19 חַמִּישִׁי יֵה אִם-כֹּנִים אַתֶּם אַחֲיֵכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית
 מִשְׁמָרְכֶם וְאַתֶּם לָכֵן הִבִּיאוּ שָׂבֵר רַעֲבֹן בְּתֵיכֶם:
 20 כ וְאַתֶּם-אַחֲיֵכֶם הִקְטַן תִּבְיֹאוּ אֵלַי וַיֹּאמְנוּ דְּבָרֵיכֶם וְלֹא
 21 תַּמּוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן: כֹּא וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו אֲבָל אֲשָׁמִים |
 אֲנַחְנוּ עַל-אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנֹנוּ אֵלֵינוּ
 22 וְלֹא שָׁמַעְנוּ עַל-כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת: כֹּב וַיַּעַן רְאוּבֵן
 אֶתֶם לֹא־אָמַר הָלוֹא אֶמְרָתִי אֵלֵיכֶם | לֹא־אָמַר אֶל-תַּחֲטָאוּ בִּידֵי
 23 וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם-דָּמּוּ הִנֵּה נִדְרָשׁ: כֹּג וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שָׁמַעַ
 24 יוֹסֵף כִּי הִמְלִיץ בֵּינֵתָם: כֹּד וַיִּסָּב מִעַלֵּיהֶם וַיִּבֶךְ וַיֵּשֶׁב אֱלֹהִים
 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וַיִּקַּח מֵאֶתֶם אֶת-שְׁמֻעֹן וַיֹּאסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם:

verdikleri kararı uygularken daha uygun ve nazik davranmamış oldukları için kendilerini suçlamaktadırlar. Başka bir deyişle, cezaya – satış sebebiyle değil, satış sırasında tüm yalvarmalarına karşın Yosef'e acımamış oldukları için – layık olduklarını düşünmektedirler (Rabi Aaron Kotler).

Talmud, korkunç suçlar işlemiş ve ölüm cezasına çarptırılmış suçlulara bile, sıkıntı ve utançlarının hafifletilmesi için, olabildiğince nazik davranılması gerektiğini belirtir. Kardeşler Yosef'e bu nezaketi göstermedikleri için cezayı hakettiklerini düşünmektedirler.

Yefe Toar, kardeşlerin, kendilerinin Yosef'e karşı davranışları ile, Mısırlı yöneticinin kendilerine yönelik tavrını kıyasladıklarını belirtir. Bu "Mısırlı" bile, kardeşlerin, hiç görmediği ve tanımadığı ailelerine acımış, onlara yiyecek götürmeleri için kardeşleri serbest bırakmayı kabul etmiştir. Onlarsa kendi kanlarından canlarından olan kardeşleri Yosef'e acımamışlar ve onu satmışlardır.

22. Kanının hesabı – Bkz. 9:5. Kardeşleri her ne kadar Yosef'in kanını dökmemişlerse de, Reuven, Yosef'in kölelerin zor yaşam şartlarına alışık

olmadığından dolayı tutsaklık içinde ölmüş olabileceğini belirtmek istemiştir. Ve eğer öyleyse, bundan kardeşler sorumludur (Ramban).

İbranice *VeGam Damo İne Nidraş*. Tam çeviriyle "Ve kanı[nın hesabı] da işte soruluyor". Hahamlarımız'ın öğrettiği üzere, "de / da" bağlacı anlamına gelen *Gam* sözcüğü *ekleme* belirtir ve cümlede doğrudan belirtilen nesnenin dışında bir başka şeyi de ifade eder.

Raşi'ye göre, Reuven, burada hesabı sorulandan sadece Yosef'in kanı değil, aynı zamanda Yaakov'un, oğlu Yosef'i kaybetmekten doğan üzüntüsü de olduğunu ima etmektedir.

23. Aracı – Ya da "çevirmen". Kardeşler Yosef'le bu çevirmen aracılığıyla konuştukları için Yosef'in İbranice anlamadığını düşünmüşler ve kendi aralarında rahatça konuşabilecekleri sonucuna varmışlardır [Bu noktada çevirmen aralarından ayrılmıştır. Zira orada olsa, kendilerini suçlayan bu sözleri söylemezlerdi (Radak; *Mizrachi*)]. *Midraş*'a göre söz konusu çevirmen, Yosef'in büyük oğlu Menaşe'dir (Raşi).

24. Ağladı – Kardeşlerinin duyduğu içten pişmanlık Yosef'in şefkat duygularını depreştirmiş ve ağlamasına sebep olmuştur (Sforno).

Şimon'u – Kardeşlerden birini Mısır'da rehine

¹⁷ [Yosef] Onları üç gün boyunca nezarete attırdı. ¹⁸ Üçüncü günde Yosef onlara “Şunu yaparsanız hayatta kalırsınız” dedi. “Ben Tanrı’dan korkarım. ¹⁹ Gerçekten dürüst olup olmadığınızı göreceğiz. Bir kardeşiniz nezarete tutulduğunuz yerde tutuklu kalacak; diğerleriniz ise – gidin ve ailelerinizin açlığını gidermek için erzak götürün. ²⁰ En küçük kardeşinizi ise bana getirin ki sözleriniz doğrulansın. [Bu olursa] ölmeyeceksiniz”.

Böyle yapmayı kabul ettiler. ²¹ Birbirlerine “Aslında kardeşimiz sebebiyle gerçekten de suçluyuz biz” dediler. “Bize yalvarırken onun ıstırabına şahit olmuş ama dinlememiştik. Bu sıkıntı da işte bu yüzden başımıza geldi”.

²² Reuven araya girdi. Onlara “Size ‘çocuğa karşı suç işlemeyin’ dememiş miydim?” dedi. “Ama dinlemediniz! İşte şimdi kanının hesabı soruluyor!”

²³ Bu arada Yosef’in dinlemekte olduğunu bilmiyorlardı; çünkü [konuşmaları boyunca] aralarında bir aracı vardı. ²⁴ [Yosef] Dönüp uzaklaştı ve ağladı. Onlara geri döndüğünde yine sertçe konuştu, aralarından Şimon’u aldı ve gözlerinin önünde onu hapsetti.

memiştir. Zira Yosef’in mantıksız suçlamalarını göz önünde bulundurdıklarında, bunun da boş bir gayret olacağını düşünmüşlerdir. Ayrıca Yaakov’a, dokuz oğlunun da hapiste olduğunu bildirme cesaretini kimse kendisinde bulamamıştır (*Or Ahayim*).

18. Kimsenin Binyamin’i getirmeye gönüllü olmadığını anlayan Yosef, kardeşlerini yatıştır-maya çalışır ve konuşmasına adalete ve doğruluğa olan bağlılığını dile getirerek başlar.

Ben Tanrı’dan korkarım – “Bu sebeple, aileleriniz açlık çekerken sizi burada hapiste tutacak değilim. Biriniz burada rehin olarak kalacak ve onun dışındaki herkes evlerine yiyecek götürmek için geri dönecek” (Ramban; Sforno).

İnsanlar çoğunlukla fakir oldukları zaman Tanrı korkusuna sahipken, zenginleştikleri anda Tanrı yerine paralarına güvenmeyi tercih etmeye başlarlar. Yosef ise böyle değildir. Bir köle iken Tanrı’dan korkmuş, efendisinin eşine “*Böyle bir kötülüğü nasıl yaparım?! Hem Tanrı’ya karşı da günah işlemiş olurum!*” (39:9) demiştir. Ancak büyük bir lider olduktan sonra da değişmeyerek Tanrı’dan korkmaya devam etmiş, bunu açıklamaktan da çekinmemiştir (*Midraş – Tanhuma Naso*).

Yosef’in Tanrı korkusu konusundaki tutarlılığı kesin doğru olsa da, kardeşler bunu biliyor değillerdir. Olasılıkla Mısır’ın başbakanını – tıpkı Bene-Yisrael’in tarih boyunca mücadele etmek durumunda kaldığı liderler gibi – bir yandan ahlak ve kanuna olan bağlılığından bahsedip, diğer yandan sadece zulüm ve nefret yansıtan bir lider olarak görüyorlardı.

Nitekim tarih boyunca kimbilir kaç Yahudi,

“*Tanrı korkusuna*” sahip liderlerin kamçılarıyla canlarını vermişlerdir. Yosef de burada, Mısır’ın lideri olarak, bir taraftan ahlak ve doğruluğa olan ilgisini ilan ederken, diğer taraftan eğer ona itaat etmezlerse öleceklerini hem de pek ince olmayan bir tarzla belirtmektedir. Bu açıdan “*Ben Tanrıdan korkarım*” şeklinde sözlerinin kardeşler üzerinde ne derece güven telkin ettiği şüphelidir.

19. Gerçekten dürüst olup olmadığınızı göreceğiz – Tam çeviriyle “*Eğer dürüstseniz...*”.

21-23. Kardeşlerin pişmanlığı. Kardeşler Yosef’in onlara bu kadar zalim bir şekilde davranması sonucunda özeleştiri yapmaya başlarlar ve bunun Tanrısal bir ceza olduğu sonucuna varırlar. *Midraş Agadol* bu konuda şöyle der: “Ne mutlu *Tsadikler’e!* Yaptıkları hatalara Tanrı’nın verdiği karşılığı ağırbaşlılıkla kabullenirler ve [bu şekilde] Tanrı’nın, yaptığı her şeyde Adil olduğunu ilan ederler”.

Bu noktadaki tutumları kardeşlerin büyüklüklerini yansıtmaktadır. Yosef hakkındaki önceki yargılarının bir suç teşkil etmediği konusunda hala şüpheleri yoktur. Ne de olsa, Yosef’in davranışları hakkındaki yorumları doğrultusunda, onu satarak aileyi büyük bir felaketten kurtartırken uygun ve kanuni bir davranışta bulunduklarından emindirler.

Hatta satış sırasında, yani Yosef’i aralarından uzaklaştırmak zorunda oldukları sonucuna vardıkları zaman, kararlılığın daha uygun olduğunu düşündükleri böyle bir ortamda merhamet göstermiş olsalar, bunun bir hata olacağına bile kaniydiler.

Ancak şimdi, başlarına gelenlerin Yosef’in satışıyla bağlantılı olduğu sonucuna varınca,

25 כֹּה וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלֵאוּ אֶת־כְּלִיָּהֶם בָּרֶ וְלִהְשִׁיב כִּסְפֵיהֶם אִישׁ
 26 אֶל־שִׁקּוֹ וְלִתֵּת לָהֶם צֹדֶה לְדֶרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן׃ כֹּה וַיֵּשְׂאוּ
 27 אֶת־שִׁבְרָם עַל־חֲמִרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם׃ כֹּה וַיִּפְתַּח הָאָחֵד
 אֶת־שִׁקּוֹ לִתֵּת מִסְפּוֹא לְחֲמֹרוֹ בַּמָּלֹךְ וַיֵּרָא אֶת־כִּסְפּוֹ
 28 וַהֲנִי־הוּא בְּפִי אֲמַתְחָתוֹ׃ כֹּה וַיֹּאמֶר אֶל־אָחִיו הוֹשֵׁב כִּסְפִי
 וְגַם הִנֵּה בְּאֲמַתְחָתִי וַיֵּצֵא לָכֶם וַיַּחְרְדּוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֵאמֹר
 29 מִהֲזֹאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ׃ כֹּט וַיָּבֹאוּ אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם
 30 אֶרְצָה כְּנָעַן וַיִּגִּדּוּ לוֹ אֵת כָּל־הַקֶּרֶת אֲתָם לֵאמֹר׃ הִ דְּבָר
 הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ אֲתָנוּ קִשּׁוֹת וַיִּתֵּן אֲתָנוּ כַּמְרָגְלִים
 31 אֶת־הָאָרֶץ׃ הֵא וַנֹּאמֶר אֵלָיו כְּנִים אֲנַחְנוּ לֹא הָיִינוּ מְרָגְלִים׃
 32 כֹּט שְׁנַיִם־עָשָׂר אֲנַחְנוּ אֲחִים בְּנֵי אָבִינוּ הָאָחֵד אֵינָנו וְהַקָּטָן
 33 הַיּוֹם אֶת־אֲבִינוּ בָּאָרֶץ כְּנָעַן׃ הֵג וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאִישׁ אֲדֹנֵי
 הָאָרֶץ בְּזֹאת אֵדַע כִּי כְנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם הָאָחֵד הִנֵּיחוּ אֹתִי
 34 וְאֶת־רַעְבּוֹן בְּתִיכֶם קָחוּ וְלָכוּ׃ הִד וַהֲבִיאוּ אֶת־אֲחִיכֶם הַקָּטָן
 אֵלָי וְאֵדַעָה כִּי לֹא מְרָגְלִים אַתֶּם כִּי כְנִים אַתֶּם
 אֶת־אֲחִיכֶם אֲתָן לָכֶם וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ׃

davranmaktadır. Tanrı'nın buna izin vermesinden çıkardıkları sonuç, O'nun, Yosef'i köle olarak sattıkları için, kardeşlere "kısasa kısas" karşılık verdiği anlamına gelmektedir.

Fakat onların yargıları uyarınca Yosef aslında daha büyük bir cezayı – öldürülmeyi – haketti! Başka bir deyişle, Yosef'i öldürmek yerine köle olarak satmakla aslında merhametle davranmışlardır. O zaman tüm bunlar neden başlarına gelmektedir?

29-38. Yaakov'la olan konuşma. Tora, kardeşlerin, başlarından geçenleri Yaakov'a nasıl anlattıklarını kaydetmektedir. Fakat kelimesi kelimesine karşılaştırma yapıldığında, bazı olayları Yaakov'dan sakladıkları ve durumun ciddiyetini kendisinden gizledikleri görülecektir (*Akeda*;

Ralbag). Kardeşler Yaakov'un gereksiz yere üzülmemesi için Yosef'in ultimatolarını yumuşatarak anlatmışlardır.

Zira Yaakov, Mısırlı yöneticinin bu denli zalim olduğunu bildiği takdirde, Binyamin'in Mısır'a gitmesine asla izin vermeyecektir (Alseh; Ralbag). Örneğin; Yosef'in onları "*Casussınız siz!*" diye katıca suçladığını söylemek yerine, bunu daha yumuşatarak "*Sanki ülkede casusluk yapıyor-muşuz gibi davrandı*" demişlerdir. Ayrıca Yosef'in, hayatlarının tehlikede olduğuna dair imalarını ve üç gün boyunca hapiste kaldıklarını da Yaakov'dan gizlemişlerdir.

35. Korkuya kapıldılar – Çuvalların sadece birinde para bulunması belki dikkatsiz bir görevlinin hatası sonucu olabilirdi; fakat tüm çuvallarda

²⁵ Yosef, [adamlarına, kardeşlerin] bagajlarını buğdayla doldurmalarını, [bu arada] paralarının herkesin çuvalına geri koyulmasını ve onlara yol için yolluk verilmesini emretti. Bu şekilde yapıldı. ²⁶ Erzaklarını eşeklerine yüklediler ve oradan yola çıktılar.

²⁷ Geceyi geçirdikleri yerde, [kardeşlerden] biri, eşeğine yem vermek için çuvalını açtı. Parasını gördü – çuvalının tam ağzındaydı! ²⁸ Kardeşlerine “Param iade edilmiş!” dedi hayretle; “İşte – çuvalımda!”

Kalpleri yerinden fırlamıştı. Birbirlerine titreyen seslerle “Tanrı bize ne yaptı böyle?” diye sordular.

²⁹ Kenaan ülkesine, babaları Yaakov’a geldiklerinde, kendisine, başlarına gelen her şeyi şöyle anlattılar: ³⁰ “Ülkenin hakimi olan adam bizimle sert bir dille konuştu. Sanki ülkede casusluk yapıyormuşuz gibi davrandı. ³¹ Kendisine ‘Dürüst insanlarız biz, casus değiliz’ dedik. ³² ‘Biz aynı babanın oğlu olan oniki kardeşiz. Birini kaybettik, en küçüğümüz de şu anda Kenaan ülkesinde babamızın yanında.’

³³ “Ülkenin hakimi olan adam ise bize ‘Dürüst kişiler olduğunuzu şu şekilde anlayacağım’ dedi. ‘Bir kardeşinizi benimle bırakın, sonra ailelerinizin açlığını gidermek için gereksinin duyduğunuz şeyleri alıp gidin. ³⁴ En küçük kardeşinizi bana getirin. Böylece sizin casus olmadığınızı, dürüst kişiler olduğunuzu anlayacağım. O zaman kardeşinizi size [geri] veririm, siz de ülkede [Mısır’da serbestçe] ticaret yapabilirsiniz’ ”.

olarak tutacağını söyleyen Yosef, rehine olarak Şimon’u seçer. Yosef yaklaşırken “İşte bizim rüyacı geliyor” (37:16) diye alay eden ve sonra da onu kuyuya atanın Şimon olması (37:24 açık.), Yosef’in bu seçiminin nedenidir. Başka bir açıklamaya göre Yosef, ayrılmaz ikili Şimon ve Levi’yi (bkz. 37:19 açık.) birbirlerinden ayırmak istemiştir; bkz. p. 27.

İkisinin bir arada ne kadar tehlikeli oldukları daha önce Şehem baskınında belli olmuştur (Perek 34). Dolayısıyla Yosef ikisinin bir arada olmalarının tehlike oluşturabileceğinden endişe etmiştir (Raşi). İbn Ezra’ya göre ise, Behor olan Reuven, rehin alınmaya en uygun kardeşlerdir. Fakat tüm kardeşlerinin kendisine karşı olduğu bir sırada Reuven’in onu kurtarmaya çalışmasına bir minnettarlık belirtisi olarak onu serbest bırakmıştır. Dolayısıyla Şimon’un seçilmesinin sebebi büyüklük açısından ikinci sırada olmasıdır.

Hapsetti – Ya da “zincire vurdu”.

25-28. Yosef onları – ve paralarını – geri gönderiyor. Yosef bir yandan onlara nazıkçe davranarak Şimon’un ki de dahil olmak üzere, ailelerine yiyecek götürmelerine izin verirken, diğer yandan da paralarını gizlice çuvallarına geri koyması için Menaşe’yi görevlendirmiştir. Kardeşler paranın çuvalara geri döndüğünün farkına varınca, bunun onları hırsızlıkla suçlayarak köleleştirmek için bir bahane olduğundan şüpheleneceklerdir. Yosef kendisini köle olarak satan kardeşlerinin günahlarına karşı “kısasa kısas” onarım sağlamak için bu şekilde davranmıştır

(Keli Yakar).

25. Bagajlarını – Tam çeviriyle “kaplarını”.

27. Biri – Ayrılmaz ikiliden Levi. Ortağı Şimon rehin tutulunca “biri” haline gelmiştir (Targum Yonatan; Midraş – Bereşit Raba 91; Raşi; bkz. 37:19 açık.).

Abravanel ve Malbim’e göre, Yosef, Levi dışındaki tüm kardeşlerin paralarının çuvallarının dibine yerleştirilmesini emretmiştir. Fakat Levi’nin parası üste yerleştirilecektir. Bu şekilde Yosef’in satılmasında en büyük paya sahip olan Levi yolculuk sırasında bile kaygı duyacaktır [Bu şekilde günahına karşılık “kısasa kısas” onarım gerçekleşecektir].

28. Param iade edilmiş – Parayı bulduğu zaman ki korkusu özellikle büyüktür. Zira bu paranın, “parası” – yani kendi eliyle getirdiği para olduğunu anlayınca, bu olayın kişisel olarak suçlanmasına sebep olacağından endişe etmektedir. Bu da Yosef’in planının bir parçasıdır. Kardeşlerini ne derecede avucunun içine aldığını ve onlara istediği zaman istediği şekilde davranabileceğini gösterme amacındadır (Hirsch).

Tanrı bize ne yaptı böyle – “Tanrı bizi neden töhmet altında bırakıyor? Belli ki para bizi lekelemek için bir bahane olarak geri verilmiş” (Raşi).

Sforno’ya göre kardeşler iyice hayrete düşmüşlerdir. Kendisini “Tanrı’dan korkan” şeklinde sıfatlandıran başvezir, resmen onların köle olarak satılmalarına bahane yaratmak ister şekilde

דַּהּ וַיְהִי הֵם

מְרִיקִים שְׁקִיָּהֶם וְהִנֵּה-אִישׁ צָרוּר-כֶּסֶף בִּשְׁקָן וַיֵּרָאוּ

אֶת-צָרוֹת כֶּסֶפִּיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וַיֵּירָאוּ: 36

וַיַּעֲקֹב אֲבִיהֶם אֶתִּי שְׁכַלְתָּם יוֹסֵף אֵינָנו וְשִׁמְעוֹן אֵינָנו

וְאֶת-בְּנֵימָן תִּקְחוּ עָלַי הֵן כָּלָנָה: 37

לֵאמֹר אֶת-שְׁנֵי בְנֵי תַמִּית אִם-לֹא אֲבִיאָנוּ אֵלֶיךָ תִּנָּה אֹתוֹ

עַל-יָדִי וְאֲנִי אֲשִׁיבָנוּ אֵלֶיךָ: 38

כִּי-אֲחִיו מָתָּה וְהוּא לְבָדֹן נִשְׁאָר וּקְרָאָהוּ אֲסוֹן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר

תֵּלְכוּ-בָּהּ וְהוֹרַדְתֶּם אֶת-שְׁיִבְתִּי בִּיגֹן שְׂאוֹלָה:

א וְהָרַעַב כָּבֵד בָּאָרֶץ: 1-2

ב וַיְהִי כֹאֲשֶׁר כָּלוּ לֶאֱכֹל אֶת-הַשֶּׁבֶר

אֲשֶׁר הֵבִיאוּ מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם שִׁבוּ שְׁבוּ-לָנוּ

מִצֵּט-אֲכָל: 3

ג וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה לֵאמֹר הָעֵד הָעֵד בָּנוּ

הָאִישׁ לֵאמֹר לֹא-תֵרָאוּ פָנַי בְּלִתִּי אַחֲיָכֶם אֲתָכֶם: 4

ד אִם-יִשְׁׁךְ מִשְׁלַח אֶת-אֲחִינוּ אֲתָנוּ נִרְדָּה וְנִשְׁבְּרָה לָךְ אֲכָל:

ה וְאִם-אֵינְךָ מִשְׁלַח לֹא נִרְדָּה כִּי-הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ

לֹא-תֵרָאוּ פָנַי בְּלִתִּי אַחֲיָכֶם אֲתָכֶם:

1. Kıtılık bölgede daha da ağırlaştı – Ralbag. Tam çeviriyle “Kıtlık ülkede ağırdı”. Bir görüşe göre buradaki “ülke” sözcüğü, Erets-Yisrael’i kastetmektedir (Akedá).

2. Erzağı yiyip tükettiklerinde – Tahminen Mısır’a tekrar gitme fikri, erzağın azalıp, bu gidiş-dönüş yolculuğunun alacağı süreye ancak yetecek kadar kaldığı zaman gündeme gelmiştir (Or Ahayim).

Yaakov’un, ellerinde yeterince yiyecek olduğu zaman ne kadar kararlı olduğunu gören Yeuda, kardeşlerine evdeki yiyecekler bitinceye kadar beklemlerini önermiştir. Böylece Yaakov Binyamin’in gitmesine izin vermek zorunda kalamaktadır (Raşi; 42:37, Ramban o.a.).

Dönüp... – Oğulları, Binyamin’i almadan Mısır’a

dönmeyeceklerinde ısrar etmelerine rağmen, Yaakov onlara inanmamış olabilir. Zira Yaakov’un, onların Yosef gibi Binyamin’den de kurtulmak için plan yaptıklarından şüphelenmiş olması mümkündür. Yaakov bu şüphesini, “Beni çocuklarımdan ediyorsunuz!” (42:36) diyerek dile getirmiştir (Sforno).

3-5. Yeuda, Mısır’lı yöneticinin sözlerini aktarırken, kardeşlerinin daha önce kullandığından (42:34) daha güçlü bir dil kullanmaktadır. Kardeşler Yaakov’a Binyamin’in gitmesine karşı çıkacak bir neden bırakmamak için, durumu oldukça hafif terimlerle aktarmışlardı; bkz. 42:29-38 açık. Örneğin Yosef’in “Bir kardeşinizi benimle bırakın” (42:33) dediğini söylerken, Şimon’un gerçekte “hapsedilmiş” olduğunu (42:24) açıklamaktan kaçınmışlardı. Dolayısıyla

³⁵ Çuvallarını boşalttıkları sırada, her biri para kesesinin çuvalının içinde olduğunu gördü. Hem onlar hem de babaları para keselerini gördüler ve korkuya kapıldılar.

³⁶ Babaları Yaakov onlara “Beni çocuklarımdan ediyorsunuz!” dedi. “Yosef yok! Şimon da yok! Şimdi Binyamin’i de mi alacaksınız? Her şey benim başıma geliyor!”

³⁷ Reuven, babasını iknaya çalıştı: “Eğer onu [*Binyamin*’i] sana getirmezsem, iki oğlumu öldürebilirsin” dedi. “Onu benim elime teslim et; onu sana ben geri getireceğim”.

³⁸ “Oğlum sizinle birlikte [*Mısır*’a] inmeyecek!” dedi [*Yaakov*]. “Çünkü kardeşi öldü ve o bir başına kaldı. Çıktığınız yolculukta başına bir felaket gelirse, ak saçımı mezara kederle indirirmiş olursunuz!”

43

¹ Kıtık bölgede daha da ağırlaştı. ² Mısır’dan getirmiş oldukları erzağı yiyip tükettiklerinde, babaları onlara “Dönüp bize biraz yiyecek satın alın” dedi.

³ Yeuda ona açıklamaya çalıştı: “Adam bizi ‘Kardeşiniz yanınızda olmadığı sürece huzuruma çıkmayın’ diye kesin bir dille uyardı” dedi. ⁴ “Eğer kardeşimizi bizimle göndermeyi uygun görürsen, iner ve senin için yiyecek satın alırız. ⁵ Ancak eğer göndermezsen, inemeyiz. Çünkü adam bize ‘Kardeşiniz yanınızda olmadığı sürece huzuruma çıkmayın’ dedi”.

para bulunması bunun dikkatsizlik değil, bir planın parçası olduğunu göstermektedir. Paraların onları lekelemek için geri konulduğu açıktır ve kardeşler bunu çok iyi bilmektedirler (Alşeh).

36. Beni çocuklarımdan ediyorsunuz! – Yaakov’un bu sözleri, Şimon’u [ve bir ihtimal Yosef’i] diğer oğullarının sattıklarından ya da öldürdüklerinden şüphelendiğini ima etmektedir (*Gur Arye*’nin açıklamasıyla Raşi).

Yaakov Binyamin’in kardeşleriyle yolculuk yapmasına izin vermemekte ve bunu mantıklı bir şekilde açıklamaktadır. Yosef de Şimon da, kardeşleri ile birlikteyken talihsizliklere uğramışlardır. Dolayısıyla Yaakov, Binyamin’i de aynı tehlikeye atmak istememektedir.

Benim başıma geliyor – “Sizin kardeş olarak çektiğiniz acı, benim baba olarak çektiğimle kıyaslanamaz bile!” (*Akeda*).

Malbim’e göre bu sözlerin anlamı farklıdır: “Oğullarımın başına gelen talihsizliklerin sorumluluğu aslında bana ait. Yosef’i tehlikeli bir göreve göndermekle, ölümüne ben sebep oldum. Aynı şekilde Şimon için de ben sorumlu tutulabilirim. Ve eğer Binyamin’in de tehlikelerle dolu bir yere gitmesine izin veririm yine sorumlu ben olurum. Tüm bunlar sebebiyle beni bekleyen cezayı düşündükçe ürperiyorum”.

37-38. Reuven, *Behor* olarak, söz alma sorumluluğunun kendisine ait olduğunu hisseder. Söylediği korkunç sözler elbette figüratiftir. Yaakov’un, iki oğlunu öldürmesini elbette telkin etmekte değildir. Reuven’in bu sözleri, kendini

böyle bir sorumluluğun altına bile sokmaya hazır olduğunu ve Binyamin’e gözbebeği gibi bakacağını ifade etmek amacıyla söylemiştir (Ramban). Reuven bu şevkli tavrının Yaakov’u ikna edeceğini düşünmüştür. Yaakov ise ona doğrudan cevap vermemiş, sadece Binyamin’in onlarla birlikte Mısır’a gitmeyeceğini tekrarlamıştır. *Midraş*’tan alıntı yapan Raşi’ye göre, Yaakov içinden şöyle demiştir: “Büyük oğlum Reuven herhalde çıldırdı. Oğullarını öldürebileceğimi düşünüyor. Onun çocukları benim de çocuklarım değil mi sanki?!”.

Yaakov’un, Reuven’in bu teklifini reddederken öne sürdüğü sebepler içten, geçerli ve Yeuda’nın daha sonra yapacağı teklif (43:8) karşısında da aynı şekilde öne sürülebilecek sebeplerdir. Ancak Yaakov Yeuda’nın teklifini kabul edecektir. Bunun sebebi, Yaakov’un Yeuda’ya daha çok güvenmesi ve teklifin zamanlamasının da daha uygun olmasıdır (Ramban).

37. İki oğlum – Hanoh ve Palu (46:9). Reuven’in aslında dört oğlu vardır.

38. Ak saçımı mezara kederle indirmiş olursunuz – “Böyle bir durumda yas tutmaya hiçbir zaman ara vermem. Binyamin, Rahel’den miras kalan tek oğlumdur. O benimle olduğu zaman annesinin ve kardeşinin yokluğuna rağmen teselli bulabiliyorum. Fakat eğer o da ölürse, benim için üçü de aynı günde ölmüş gibi olacaktır” (44:29, Raşi o.a.).

43.

1-15. Yaakov Binyamin’i Mısır’a yolluyor.

- וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמָה 6
- הֲרַעַתָּם לִי לְהַגִּיד לְאִישׁ הָעוֹד לָכֶם אֵח: וַיֹּאמְרוּ שְׂאוֹל 7
- שְׂאֵל-הָאִישׁ לָנוּ וּלְמוֹלְדָּתָנוּ לֵאמֹר הָעוֹד אֲבִיכֶם חִי הִישׁ 8
- לָכֶם אֵח וְנִגְד־לָו עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִידוּעַ נִדַּע כִּי 9
- יֹאמֶר הוֹרִידוּ אֶת-אֲחִיכֶם: ה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יִשְׂרָאֵל אָבִיו 10
- שְׁלַחַה הַנֶּעַר אֶתִּי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָּה וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוֹת 11
- גַּם-אֲנַחְנוּ גַּם-אַתָּה גַּם-טַפָּנוּ: ט אֲנֹכִי אֶעֱרְבָנוּ מִיָּדִי תִּבְקֹשְׁנוּ 12
- אִם-לֹא הִבִּיאתִיו אֵלַיְךָ וְהַצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לָךְ 13
- כָּל-הַיָּמִים: י כִּי לֹלֵא הִתְמַהֲמַהְנוּ כִּי-עָתָה שָׁבָנוּ זֶה פַּעַמִּים: 14
- יֵא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם-כֵּן | אִפּוֹא זֹאת עֲשׂוֹ 15
- קָחוּ מִזְמַרַּת הָאָרֶץ בְּכָל־יֶכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מִעֵט צָרִי 16
- וּמִעֵט דָּבֶשׁ נִכְאֹת וְלֵט בִּטְנִים וְשִׁקְדִים: יב וְכֶסֶף מִשְׁנָה קָחוּ 17
- בִּידְכֶם וְאֶת-הַכֶּסֶף הַמוֹשֵׁב בְּפִי אֲמַתְחֹתִיכֶם תָּשִׁיבוּ בִּידְכֶם 18
- אוֹלִי מִשְׁנָה הוּא: יג וְאֶת-אֲחִיכֶם קָחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל-הָאִישׁ: 19

sözcüğü “Adam için” şeklinde de çevrilebilir. Bu bakımdan pasuk “adam için hediye götürün” şeklinde anlaşılabilir. Buna göre, Yaakov bu hediyeyi doğrudan kardeşlerin sunmamasını, “adam için” Mısır’a götürmüş oldukları hediyeyi bir elçiyle kendisine yollamalarını öğütlemiştir. Böylelikle, Mısır’lı yöneticinin hediyeye yönelik tepkisinden, onlara da nasıl davranacağı hakkında bir fikir edinebileceklerdir (Sforno).

Yaakov hediyeyi zevkle ve ince bir düşünceyle seçmiştir. Zengin bir ülkenin lideri elbette büyük ve pahalı bir hediyeden etkilenmeyecektir; o zaten yeterince zengindir. Onun yerine, Yaakov Kenaan’ın en meşhur ürünlerinden, Mısır’da bulunamayacak bir hediye seçmiştir; bkz. s.a.

Pelesenk ... reçine – Burada sıralanan maddelerden bazıları, Yişmaeli kervanlarının düzenli olarak Mısır’a getirdikleriyle aynıdır. Nitekim Yosef’i Mısır’a götüren kervan Mısır’a pelesenk ve reçine taşımaktaydı; bkz. 37:25, o.a. O pasukta pelesenkin Mısır’da değer verilen bir madde

olduğunu görmekteyiz (krş. Sforno; Hizkuni).

12. İki kat para alın – “İlk yolculuğunuzda yanınıza aldığınız paranın iki katını götürün; belki ürünlerin fiyatı artmıştır” (Raşi). Belki de Yaakov, oğullarının ilk seferin iki katı kadar erzak satın almalarını istemiştir; bu şekilde sık sık Mısır’a gitmek zorunda kalmayacaklardır. Bu ne de olsa zorlu bir yolculuktur (Rabi Avraam Ben Rambam). Bunun yanında Yaakov Mısır’daki yöneticinin kaprisleriyle mümkün olduğu kadar az uğraşmalarını da istemiş olabilir. Bu iki kat paranın yanında, ilk gidişlerinde iade edilen para da ayrıca götürülecektir.

Elinizde geri götürün – Yaakov bu sözleri gerçek anlamlarıyla kullanmıştır: “Parayı çuvallarınızda bırakmayın; size sorulana kadar da beklemeysin. Aksine, elinizde taşıyın ki dürüst insanlar olduğunuzu ve size ait olmayan bir parayı geri getirmek için geldiğinizi görsünler” (Alşeh).

Belki de hata sonucudur – Yaakov, yetkililerin,

⁶ Yisrael “Adama başka bir kardeşiniz olduğunu söyleyerek neden bana kötülük ettiniz ki?” dedi.

⁷ [Kardeşler] “Adam bize kendimiz ve doğduğumuz yerle ilgili sorular sorup durdu” dediler. “Babanız hala hayatta mı? Başka kardeşiniz var mı?” dedi; biz de sadece sorulara uygun cevaplar verdik. ‘Kardeşinizi [Mısır’a] indirin’ diyeceğini bilebilir miydik?”

⁸ Yeuda, babası Yisrael’e “Genci benimle gönder; kalkıp gidelim” dedi. “Yaşayalım ve ölmeyelim – ne biz, ne sen, ne de çocuklarımız.” ⁹ Ona ben kefil olacağım. Onu benim elimden soracaksın. Onu sana getirmez ve huzuruna çıkarmazsam, sana karşı tüm zamanlar için günah işlemiş olacağım. ¹⁰ Aslında bu kadar oyalanmasaydık şimdiye kadar iki kez dönmüş olurduk!”

¹¹ Babaları Yisrael, onlara “Madem durum bunu gerektiriyor, öyleyse şunu yapın: Baga-jınıza ülkenin en meşhur ürünlerinden alıp, adama hediye götürün; biraz pelesenk, biraz bal, baharat ve reçine, yarfıstığı ve badem. ¹² Yanınıza da iki kat para alın, ayrıca çuval-larınızın ağzında [bulduğunuz] iade edilmiş olan parayı da elinizde geri götürün – [pa-raların iadesi] belki de hata sonucudur. ¹³ Kardeşinizi de alın ve kalkıp adama geri gidin.

Yaakov’un bu noktada Binyamin’in gitmesine razı olması için, ancak çok acil bir durum olması gerekmektedir. Yeuda bu sebeple, Binyamin yan-larında olmadığı sürece gitmeyeceklerini sözle-rine özellikle eklemiştir.

3. Adam – İbranice İş. Yüksek konumdaki birini ifade eder.

6-7. Yisrael – Yisrael, Yaakov’un “Yahudi Ulusu’nun Atası” şeklindeki manevi rolünü belirtmek için kullanılan isimdir. Burada Yaakov’dan özellikle Yisrael olarak söz edilmekte-dir; çünkü Yaakov, sözleriyle, gelecek nesiller için önemli bir ders vermektedir: Yahudiler, kendile-rine düşmanca davranan yabancı hükümdarlarla yüzleşmek zorunda kaldıklarında, onlara sorunun gerektirdiğinden fazla bilgi vermemelidirler. Şimdi de, dostça davranmadığı her halinden belli olan bu yönetici, onlara başka kardeşleri olup olmadığını sormadıysa, kardeşlerin de bu bilgiyi kendisine vermemeleri gerekirdi (*Aamek Davar*). Diğer yandan Yaakov’un gevşek ağızlılıkla suçladığı oğulları, kendilerini savunmaktadırlar. Yosef’in onlara bir çok soru sorduğunu, fakat bu soruları sorarken hiç de kötü niyetli görünmediği için, tam bir cevap vermekte sakınca görmedik-lerini belirtmektedirler (Abravanel).

8. Yeuda – Yeuda kuvvetli bir argüman öne sürmektedir: Binyamin kendileriyle gelirse, Mısır’lı yöneticinin onu hemen tutuklayacağı kesin değildir. Diğer yandan Yaakov’un tutumu sebebiyle yiyecek alamazlarsa, tüm ailenin açlık-tan öleceği kesindir. Dolayısıyla bir yerde kesinlik söz konusuysa, olasılıklar bir kenara bırakıl-malıdır (*Midraş Tanhuma*’dan alıntı yapan Raşi).

9. Ona ben kefil olacağım – Yeuda Yaakov’un

korkularından birini silmek istemektedir. Binyamin’in güvenliğini tüm kardeşler toplu olarak garanti ettiği takdirde, bir sorun çıktığın-da suçu kolayca birbirleri üzerine yıkabilecek-lerdir. Bu sebeple, Yeuda sorumluluğu tek başına üstlenmeye söz vermektedir: “Onu sıcaktan, soğuktan, yırtıcı hayvanlardan ve eşkiyadan koruyacağım. Onun hayatını kurtarmak için kendi hayatımı feda edeceğim ve güvenliğini temin etmek için ne gerekirse yapacağım” (*Behor Şor*).

Rabi Meir Zlotowitz, Yeuda’nın teklifinin neden Reuven’inkine göre daha kabul edilebilir olduğuna dair başka bir sebep öne sürer: Yaakov, “*Her şey benim başıma geliyor*” (42:36) derken, iki kardeşin birden kaybının ağırlığının, sadece bir baba tarafından gerçekten hissedilebileceğini ima etmiştir. Reuven’in “*Eğer Binyamin’i sana getirmezsem iki oğlumu öldürebilirsin*” (42:37) şek-lindeki sözlerine, Yaakov’un hiçbir değer ver-memesinin anlamı da budur (bkz. 42:37-38 açık.). Zira Reuven bu duygunun gerçekte ne kadar ağır olduğunu bilmeden, yersiz bir argümanla Yaakov’a hitap etmiştir. Diğer yandan Yeuda gerçekten iki çocuğunu kaybetmiştir (38:7-10) ve babasının acısını tam olarak anlayabilen tek oğuldur. Bu sebeple, Yeuda sorumluluğu aldığı zaman, Yaakov razı olmuştur.

Tüm zamanlar için – “Sadece bu dünyada değil, Gelecek Dünya’da da sana karşı günah işlemiş olacağım” (Raşi). Yeuda’nın buradaki kefaleti, Binyamin uğruna Gelecek Dünya’daki payından bile vazgeçecek kadar kuvvetli olduğu için, artık Yaakov’un tereddütü kalmamıştır.

11. Adama hediye götürün – “Laiş – Adama”

14 יד וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רֶחֱמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשַׁלַּח לָכֶם
 אֶת־אֲחֵיכֶם אַחֵר וְאֶת־בְּנֵימִן וְאֲנִי כֹאשֶׁר שָׁכַלְתִּי שָׁכַלְתִּי:
 15 טו וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֵה־כֶּסֶף לָקְחוּ
 בְּיָדָם וְאֶת־בְּנֵימִן וַיָּקֻמוּ וַיֵּרְדּוּ מִצְרַיִם וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף:
 16 ששי טז וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת־אֶת־בְּנֵימִן וַיֹּאמֶר לְאִשְׁרָ
 עַל־בֵּיתוֹ הֵבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבִּיתָה וּטְבַח טֶבֶח וְהָכֵן כִּי
 17 אֲתִי יֵאָכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהְרִים: יז וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כֹּאשֶׁר אָמַר
 18 יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף: יח וַיֵּרְאוּ
 הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דְּבַר הַכֶּסֶף הַשֶּׁבַּ
 בְּאֲמַתְחֵינוּ בְּתַחֲלָה אֲנַחְנוּ מוֹבָאִים לְהַתְּגַלֵּל עָלֵינוּ
 19 וּלְהַתְּנַפֵּל עָלֵינוּ וּלְקַחַת אֶתְנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֻמְרֵינוּ: יט וַיִּגְשׁוּ
 אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבַּיִת:

Menase'yi çağırıp, "bir hayvan kesip hazırlamasını" emretmektedir. Hahamlarımız, pasuktaki "Utvoah Tevah – Bir Hayvan Kes" ifadesinin Menase'ye yönelik özel bir emir olduğunu belirtirler. Buna göre Menase'nin, hayvanın gırtlığındaki kesim izini kardeşlere göstermesi gerekmektedir. Böylece kardeşler etin Alaha'ya uygun bir şekilde kesildiğini anlayacaklardır. Bu, Yosef'in kardeşler ve değerleri hakkındaki bilgisiyle onları şaşırttığı (p. 33) örneklerden biridir. Tora henüz verilmemiş olmasına rağmen, Yaakov'un oğulları, mitsvaları atalarının gelenekleri doğrultusunda yerine getiriyorlardı (Talmud – Hulin 91a, Raşi o.a.).

18. Çok korktular – Korkuları, Yosef'in özel malikanesine getirildiklerinde başlamıştır. Kardeşler, Yosef'in onlara herkesin görebileceği bir şekilde zarar vermekten kaçındığını düşünmüşlerdir. Herhalde amacı bunu kendi evinde, başka kimsenin göremeyeceği bir ortamda rahatça yapmaktır (Akedá). Ancak kardeşler elbette yanılmaktadırlar.

Zoar, on güçlü kardeşin, karşılarında tek başına duran genç Menase karşısında bu kadar korkmalarının garipliğine dikkati çeker. Bu durum,

hissettikleri suçluluk duygusundan kaynaklanmaktadır. Yosef'i satmalarından dolayı kendilerini suçlu hissettiklerinden [ve bu yüzden İlahi cezayı hakettiklerini düşündüklerinden], bütün cesaretlerini kaybetmişlerdir.

Eşeklerimize – Kardeşlerin kendilerinin köleliğe zorlanmalarının yanında, eşeklerine el koyulmasından bahsetmeleri gariptir. Ancak kardeşler hayvanlarını da en az kendileri kadar düşünmektedirler (krş. More Nevuim 3:40), zira kendileri bir şekilde kaçabilseler bile, buğdayı taşıyacak eşekleri olmadığı sürece aileleri açlığa mahkum olacaklardır (Ramban; Meam Loetz 3:412).

Ramban bunu genelde gördüğümüz bir duruma örnek olarak verir: "İnsanlar mallarını kaybetmekten, kendi yaşamlarını kaybetmekten korktukları kadar – hatta bazıları daha da fazla – korkarlar". Bu tez ilk bakışta kulağa tuhaf gelse de, biraz objektif bir bakış, insanların çoğu zaman maddi konuları, hayatlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyecek konuların önüne koydukları gerçeğini takdir edecektir.

20. İlk başta yiyecek satın almak için [Mısır'a] inmiştik – "Buraya yiyecek almak için geldiğimizde, buna yetecek kadar paramız vardı;

¹⁴ Her-Şeye-Kadir Tanrı, adamın önünde size merhamet sağlasın. [Böylece adam] Diğer kardeşinizi ve Binyamin'i size [vermek üzere] serbest bıraksın. Ben ise – çocuklarımdan olmam gerekiyorsa – olacağım”.

¹⁵ Adamlar böylece söz konusu hediye aldılar, yanlarına iki kat parayı ve Binyamin'i de alarak, kalkıp Mısır'a indiler ve Yosef'in huzurunda durdular. ¹⁶ Yosef yanlarında Binyamin'i gördüğünde evinin sorumlusuna “Beyleri eve götür” dedi. “Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü beyler öğleyin benimle birlikte yiyecekler”.

¹⁷ Adam, Yosef'in dediği gibi yaptı ve kardeşleri Yosef'in malikanesine getirdi. ¹⁸ Adamlar Yosef'in malikanesine getirilmekte olduklarını anlayınca çok korktular. “İlk seferde çuvarlarımıza geri koyulan parayla ilgili olarak [buraya] getiriliyoruz” diye tahminde bulundular. “Bize karşı sahte bir suçlama yaratılıp, üzerimize yıkılacak. Sonunda bizi köle olarak alacaklar – eşeklerimize de [el koyacaklar]!”

¹⁹ Yosef'in evinin sorumlusu olan adama yaklaşp, onunla malikanenin girişinde konuştular.

ödemelerin sahiplerini karıştırmamak için, paraları torbaların üstüne koymuş olabileceklerini düşünmüştür. Ardından da olasılıkla, bir karışıklık olmuş, torbaları doldururken ödemeleri almayı unutmuşlardı (Raşbam; Radak).

14. Yaakov “Şimdi elinizde hem para, hem hediye ve hem de kardeşiniz Binyamin var (*Midraş*). Tek eksiginiz dua ve bunu sizin için ben yapacağım” (Raşi) demiştir. Hahamlarımız'ın söylediği gibi (*Talmud – Sanedrin* 44b) kişi beklenen bir talihsizlik gerçekleşmeden önce dua etmeyi bilmelidir (Rabenu Behaye).

Her-Şeye-Kadir-Tanrı – İbranice **Şa-day**. Bkz. 17:1 açık. Tanrı, merhametini göstermeye *Yeterli*'dir; birine gerekli olan herhangi bir şeyi sağlama gücüne de *Kadir*'dir (Raşi). Başka bir açıklamayla **Şa-day** İsmi, Tanrı'nın “*Mi Peamar Leolamo Day – Dünyası'na 'Yeter' Diyen*” olduğunu ifade eder (bkz. 1:9-13 açık). Bu açıklama doğrultusunda Yaakov şöyle demiştir: “Dünyasına 'Yeter!' diyen Tanrı, şimdi benim sıkıntılara da 'Yeter!' desin. Gençliğimden beri bir türlü sükunet bulamadım: Lavan'la, Esav'la, Rahel'le, Dina'yla, Yosef'le, Şimon'la ve şimdi Binyamin'le – sürekli dert çektim” (Raşi).

Diğer kardeşinizi – Pasuğun sadece “kardeşinizi” demesi yeterli olurdu. Fakat burada fazladan “diğer” kelimesi de kullanılmaktadır. *Midraş*'a göre bu, farkında olmadan dile getirilmiş bir kehanettir: “Beni sadece kardeşinize – yani şu anda esir olan Şimon'a – değil, kayıp olan diğerine – Yosef'e – de kavuşturacaksınız” (Raşi).

Çocuklarımdan olmam gerekiyorsa – olacağım – “Zaten Yosef'ten yoksun kaldım. Beni başka bir çocuğumdan yoksun bırakmanız, yoksunluğuma bir şey eklemeyecek. Hiçbir şey Yosef'in kaybının

verdiği trajediyle karşılaştırılmaz” (Ramban). Zira Yosef Yaakov'un en çok ümit bağladığı oğlu olduğu için, onun kaybı, bir babanın oğlunu kaybettiğindeki acıyı Yaakov'a en şiddetli şekilde tattırmıştır. Yeni kayıplar da elbette çok büyük acı verecektir; ancak “ilk” olmanın verdiği şiddetli ek keder, bunlarda olmayacaktır.

Ya da “Daha önce çocuklarımdan – Yosef ve Şimon'dan – nasıl yoksun kalmışsam, şimdi de – Binyamin'den – öyle yoksun kalacağım. Sizin durumunuzun aksine, ben, siz geri dönene kadar sürekli şüphe içinde olacak ve ‘acaba daha da mı çok çocuğumdan olacağım’ diye vesveseleneceğim. Şu anda kendimi Yosef'ten ve Şimon'dan yoksun kalmış görüyorum; siz güven içinde dönene kadar, Binyamin'den de yoksun kaldığımı düşüneceğim” (Raşi).

15. **Adamlar** – Yani kardeşler. Bu ve sonraki paragraflarda geçen tüm “adamlar” da aynı şekilde.

16-34. **Yosef, Binyamin'i görüyor ve kardeşlerinin içtenliğini sınıyor.** Yosef'in Binyamin'i gördüğünde ne kadar duygulandığı metinden anlaşılmaktadır. Yine de kendini kardeşlerine tanıtmaktan kaçınmıştır, zira kafasında hala önemli soruları vardır:

Acaba kardeşleri Rahel'in oğullarına yönelik kıskançlığı sürdürmekte midirler? Binyamin'e yakınlık gösterdiği takdirde tavırları ne olacaktır? Binyamin'i köle olarak alıkoymak istediğini söylediğinde onu sonuna kadar savunacaklar mıdır? Acaba kendisine yaptıkları gibi Binyamin'i de buraya kaçırarak mı getirmişlerdir? (*Akeda*; Hirsch).

16. Yosef, “evinin sorumlusunu” – yani oğlu

- 20-21 כ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי אֲדֹנָי יֵרֶד יִרְדְּנוּ בְּתַחֲלָה לְשֶׁבֶר-אֶכֶל: כֹּא וַיֵּלֶי
כִּי-בָאנוּ אֶל-הַמָּלֶאךָ וַנִּפְתַּח הָאֶת-אֲמַתְחַתֵּינוּ וְהִנֵּה כֶסֶף-אִישׁ
22 בְּפִי אֲמַתְחַתּוֹ כֶּסֶפְנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ וַנִּשֵּׁב אִתּוֹ בִּידְנוּ: כֹּב וְכֶסֶף
אַחַר הוֹרְדְּנוּ בִידְנוּ לְשֶׁבֶר-אֶכֶל לֹא יִדְעֵנוּ מִי-שֵׁם כֶּסֶפְנוּ
23 בְּאֲמַתְחַתֵּינוּ: כֹּג וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֶם אֶל-תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם
וְאֵלֵהִי אֲבִיכֶם נָתַן לָכֶם מִטְמוֹן בְּאֲמַתְחַתֵּיכֶם כֶּסֶפְכֶם בָּא
24 אֵלַי וַיּוֹצֵא אֱלֹהִים אֶת-שִׁמְעוֹן: כֹּד וַיָּבֹא הָאִישׁ אֶת-הָאֲנָשִׁים
בֵּיתָה יוֹסֵף וִיתֵן-מִלִּים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא
25 לַחֲמֻרֵיהֶם: כֹּה וַיְלִינוּ אֶת-הַמִּנְחָה עַד-בּוֹא יוֹסֵף בְּצֹהָרִים כִּי
26 שָׁמְעוּ כִּי-שֵׁם יֹאכֵל לֶחֶם: כֹּו וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבֵּיתָה וַיְבִיאוּ לוֹ
27 אֶת-הַמִּנְחָה אֲשֶׁר-בִּידָם הַבֵּיתָה וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לוֹ אָרְצָה: כֹּז וַיִּשְׁאַל
לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַשָּׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזֶּקֶן אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם
28 הָעוֹדְנוּ חַי: כֹּח וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאֲבִינוּ עוֹדְנוּ חַי
29 וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ [וַיִּשְׁתַּחֲוּ]: כֹּט וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרָא אֶת-בְּנֵימִן
אַחִיו בֶּן-אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הִזֵּה אֲחֵיכֶם הִקְטַן אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם אֵלַי
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יַחְנֹךְ בְּנִי:

refahını, ikincisi de sağlık durumunu öğrenme amaçlıdır.

28. Eğildiler – Kardeşler kendilerine yakınlık gösterdiği için Yosef'e (Raşi) ve hakkında korkuya kapıldıkları bu görüşmenin sıcak geçmesi sebebiyle Tanrı'ya (Alşeh) şükranla eğilmişlerdir.

29. Kardeşi, annesinin oğlu Binyamin'i gördü – Yosef Binyamin'i zaten daha önce de görmüştür; fakat şimdi yüzüne odaklanmış ve Binyamin'in, Yosef sekiz yaşındayken ölen annesine ne kadar benzediğini görmüştür. Bu pasuk, Yosef'in ağlamaya neden ihtiyaç duyduğu konusunda bize bir fikir vermektedir (Zoar; Aamek Davar).

En küçük kardeşiniz bu olmalı – O noktada 31 yaşında olan Binyamin düşünüldüğünde bu soru,

hem mizahi hem de alaycıdır. Yosef bir anlamda "Sizin buraya getirmek için çok küçük ve hassas bulduğunuz kişi bu mu yani?" demektedir (Abra-vanel).

Tanrı sana lütufkar davransın oğlum – "Anneden kalan tek miras olduğun için, Tanrı sana herkesin gözünde beğeni sağlasın ve gerek kardeşlerin, gerekse de başkaları sana dostça davransınlar" (Sforno).

Yaakov'un Esav'a "Tanrı'nın, kuluна bahşetme (Hanani) nezaketini gösterdiği çocuklardır" (33:5) derken kullandığı **Hanan** sözcüğü her ne kadar çevirimizde "Yaakov'a yönelik beğenin sonucunu olarak bahşetme" anlamı içeriyorsa da, bu sözcüğü çocuklara yönelik bir "beğeni sağlama" berahası olarak görmek de mümkündür. İşte

²⁰ “Lütfen efendim” dediler. “İlk başta yiyecek satın almak için [Mısır’a] inmiştik. ²¹ [Dönüş yolunda] Geceyi geçirdiğimiz yere gelince çuvallarımızı açtık. Baktık ki her birimizin parası çuvalının ağzında. Para eksiksizdi. Onu [şimdi] geri getirdik. ²² Ayrıca [yeni] yiyecek satın almak için elimizde başka para da getirdik. Paramızı çuvalarımıza kimin koyduğu hakkın-da fikrimiz yok!”

²³ [Adam] “Sizinle ilgili her şey yolunda; korkmayın” dedi. “Tanrınız ve babanızın Tan-rısı herhalde çuvallarınıza gizli bir hediye yerleştirmiş. Ödediğiniz para bana ulaştı”. [Bun-ları söyledikten sonra] Şimon’u onlara çıkardı.

²⁴ Adam, adamları Yosef’in malikanesine getirdi. Ayaklarını yıkamaları için su verdi eşeklerine de yem sağladı. ²⁵ [Kardeşler, getirmiş oldukları] Hediye, Yosef öğleyin gelene kadar hazır ettiler; çünkü orada yemek yiyeceklerini duymuşlardı.

²⁶ Yosef eve geldiğinde, ellerindeki hediyeyi ona, salona getirdiler ve onun önünde yere kadar eğildiler.

²⁷ [Yosef] Hatırlarını sorduktan sonra “Bahsettiğiniz yaşlı babanız salim mi? Hala ha-yatta mı?” dedi.

²⁸ “Kulunuz babamız salimdir; hala hayattadır” dediler. Diz kırıp eğildiler.

²⁹ [Yosef] Gözlerini kaldırdı ve kardeşi, annesinin oğlu Binyamin’i gördü. “Bana bah-settiğiniz en küçük kardeşiniz bu olmalı” dedi. [Sonra Binyamin’e dönüp] “Tanrı sana lütufkar davransın oğlum” dedi.

para çalmaya hiçbir ihtiyacımız yoktu. Bu yüz-den, hırsızlıkla suçlanmamız yersiz kaçacaktır” (*Meşeh Hohma*).

21. Geceyi geçireceğimiz yere gelince – “Paranın geri koyulduğunu ancak orada fark ettik. O anda geri dönmemize olanak yoktu; zira Mısırlı yönetici bizi en küçük kardeşimizi getirmeden Mısır’a dönmememiz konusunda uyarmıştı” (*Aktav Veakabala*).

Baktık ki her birimizin parası – Gerçekte olay bu şekilde gerçekleşmemiştir. Zira o noktada sadece Levi parasını bulmuş, diğerleri ise durumu Kenaan’a vardıktan sonra fark etmiştir (42:27, 42:35); ancak kardeşler anlatımı basitleştir-mişlerdir (*Sehel Tov*).

23. Evin sorumlusu kardeşleri korkacak bir şey olmadığı konusunda temin etmektedir: “Buraya cezalandırılmak için değil, yemekte efendime konuk olmanız için getirildiniz (Abravanel; Mal-bim). Çuvalınızda bulduğunuz parayı herhalde Tanrı size bir hediye olarak verdi. Zira ödediğiniz para bana ulaştı; bu yüzden korkmayın” (Radak).

24. Yosef’in malikanesine getirdi – Kardeşlerin buraya getirildiği daha önce belirtilmiştir (p. 17). Ancak o sırada eve girme konusunda isteksiz davranmışlar ve eve girmeye, ancak güvenlik-lerinden emin olduktan sonra razı olmuşlardır. Getirildiklerinin ikinci kez belirtilmesi bu neden-ledir (Raşi).

25. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duy-muşlardı – “Orada” – yani Yosef’le birlikte yiyeceklerini duymuşlardır. Bu bilgiyi hem evin sorumlusundan hem de gelip giden hizmetkarlar-dan öğrenmiş olabilirler. Pasukta tam çeviriyle “orada ekmek yiyeceklerini” denmektedir; ancak “ekmek”, “öğün” için kullanılan genel bir terimdir (Radak).

26. Eğildiler – Bu noktada, Yosef’in – Binyamin dahil – tüm kardeşleri, ilk defa olmak üzere Yosef’in önünde eğilmektedirler. Yosef’in ilk rüyası (37:7) böylece gerçekleşmektedir. Yaakov’un, Sforno’nun görüşü doğrultusundaki önerisine uydularsa, kardeşler hediyeyi bir başkasının eliyle verdikten sonra, gelip Yosef’in huzuruna çıkmışlardır (p. 11 açk.).

27. Salim mi? Hala hayatta mı? – Yosef’in soru-larının sıralaması garip görünmektedir. Yaakov’un önce sağlığını sonra da hala hayatta olup olmadığını sormuştur. Rabi Samson Raphael Hirsch bu sıralamanın, Yosef’in babasının duru-mu ile ilgili endişesini yansıttığını belirtir. Yosef normal olarak babasının sağlığını sormuş, fakat sonra aklına korkutucu bir fikir gelmiştir: “Belki bu arada babam ölmüştür!” Ve hemen sorar: “Hala hayatta mı?”

Başka bir açıklamaya göre ikinci soru “Hala ha-yatta mı?” değil, “Gücü kuvveti hala yerinde mi?” anlamındadır. Buna göre ilk soru – “salim mi?” – Yaakov’un genel durumunu, huzurunu ve

שביעי וַיִּמְהַר יוֹסֵף כִּי־נִכְמְרוּ

רַחֲמָיו אֶל־אָחִיו וַיִּבְקֹשׁ לִבְכוֹת וַיָּבֹא הַחֲדָרָה וַיִּבְךְ שָׁמָּה:

31-32 דָּא וַיִּרְחֹץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לָחֶם: דָּב וַיִּשְׁימוּ

לוֹ לִבְדּוֹ וְלָהֶם לִבְדָּם וְלַמִּצְרִים הָאֲכָלִים אֹתוֹ לִבְדָּם כִּי לֹא

יֻכְּלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת־הָעֲבָרִים לָחֶם כִּי־תוֹעֵבָה הוּא

לַמִּצְרִים: דָּג וַיֵּשְׁבוּ לִפְנָיו הַבָּכָל כִּבְכֻרָתוֹ וְהַצָּעִיר כָּצַעְרָתוֹ 33

וַיִּתְמָהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ: דָּד וַיֵּשֶׂא מִשְׁאֵת מֵאֵת פָּנָיו 34

אֲלֵהֶם וַתָּרֵב מִשְׁאֵת בְּנִימָן מִמִּשְׁאֵת כָּלֶם חֲמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁתּוּ

וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ:

1 א וַיֵּצֵא אֶת־אֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ לֵאמֹר מַלְּא אֶת־אֲמַתְּחַת הָאֲנָשִׁים

אֲכֹל כַּאֲשֶׁר יֻכְּלוּן שְׂאֵת וְשִׁים כֶּסֶף־אִישׁ בְּכִי אֲמַתְּחָתוֹ:

çevirmiştir. Dolayısıyla eğer kardeşler, Yaakov'un en sevdiği eşinin oğullarına karşı hala düşmanca duygular besliyorlarsa, patlamaları an meselesi olacaktır.

Kendi masasından – Targum Yonatan. Tam çeviriyle “önünden”.

Sarhoş oldular – Gur Arye, kardeşlerin neden sarhoş olacak kadar içtiklerini sorgular ve bunun da bir tür taktik olduğunu ileri sürer. Kardeşler, Yosef'in onları sarhoş ederek “casusluk”la ilgili sırlarını ortaya çıkarmak istediğinden şüphelenmişlerdir. Onlar da bu fırsatı masumiyetlerini ispat etmek için kullanacaklardır. Zira bir kişi gerçekten casus ise, böylesine rahatça sarhoş olmaktan çekinecektir. Yosef onların bundan çekinmediğini görünce onları suçlamaktan vazgeçecektir.

44.

☞ **Son sınav. Binyamin hırsızlıkla suçlanıyor.**

Binyamin'e ayrıcalıklı davranmasına rağmen kardeşlerinin herhangi bir kıskançlık belirtisi göstermemeleri, onların artık kindar olmadıkları yönünde Yosef'i ikna etmiştir. Ancak Yosef'in tüm kuşkuvarlı silinmiş değildir. Acaba kardeşler Rahel'in oğlu uğruna savaşılmaya ve fedakarlık yapmaya da hazırlar mıdır? Onları sınamak için

Binyamin'in hırsızlık suçuyla tutuklanması ve hayat boyu hapse mahkum edilmesi için bir komplo kurar.

Olasılıkla Binyamin, onların Yosef'e yaptıklarından şüphelenmiştir ya da her şeyi bilmektedir ve bu yüzden kardeşlerle Binyamin arasında bir düşmanlık vardır (Ramban). Böylece Yosef kendisinininkine paralel bir durum yaratmak üzeredir. Kendisi kardeşleri yüzünden köle olmuştur; acaba şimdi kardeşler Binyamin'in de köle olmasına izin verecekler midir?

1. Taşıyabilecekleri kadar yiyecek – Yani paralarının yettiği kadar değil; bundan bile daha çok. Anlaşılan, önceki sert muamelenin telafisi olarak, her birinin parası kendi çuvalına kardeşlerin bilgisi doğrultusunda yerleştirilecektir.

Daha sonra yiyecekleri dolduran görevli çuvalları mühürleyecek; böylece kardeşler Binyamin'in çuvalına yerleştirilen gümüş kadehi görmeyeceklerdir (Ramban).

Yosef'in yemekteki nezaketi ve iltifatları, bu kadar çok yiyecek almalarına izin vererek gösterdiği cömertliği, kardeşlerin “kadehi çalarak” yaptıkları alçaklığı arttırmış olacaktır (Alşeh).

4. Şehir – Burası, antik Mısır'ın başkenti olan Memfis'tir. Yosef'in Potifar'la geçirdiği süre içinde

³⁰ Yosef [çıkmak için] acele etti; zira kardeşine karşı merhameti uyanmıştı ve ağlama ihtiyacı duyuyordu. İç odaya geçti ve orada ağladı. ³¹ Yüzünü yıkayıp çıktı. Duygularına hakim olarak “Yemeği getirin” dedi.

³² [Yemeği] Ona ayrı, onlara da ayrı servis ettiler. Onlarla birlikte yiyen Mısırlılar’a da ayrı [servis yapılmıştı]; zira Mısırlılar İbraniler’le birlikte yemek yiyemezlerdi – bu Mısır’da bir tabuydu.

³³ [Yosef’in] Önünde, yaş sırasına göre, büyükten küçüğe oturtulunca, adamlar şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. ³⁴ [Yosef] Kendi masasından yiyecek porsiyonları gönderdi. Binyamin’in porsiyonu, diğerlerine göre beş kat fazlaydı. [Kardeşler] Onunla [Yosef’le] içip sarhoş oldular.

44

¹ Yosef, evinin sorumlusuna talimat vererek “Adamların çuvallarını, taşıyabilecekleri kadar yiyecekle doldur ve herkesin parasını çuvalının ağzına yerleştir” dedi.

Yosef, o sırada henüz doğmamış ve dolayısıyla söz konusu berahayı alamamış olan Binyamin’e, bu berahayı şimdi vermektedir (Raşi).

30-31. Binyamin’le yaptığı ilk konuşma, Yosef için çok duygusal bir tecrübedir. Binyamin Yosef’e, on tane çocuğu olduğunu ve her birinin adını, kaybolan kardeşini hatırlatacak şekilde koyduğunu söyler.

Yosef kardeşinin hatırasına olan bağlılığının büyüklüğünü duyunca tüm duyguları karmakarışık olur (*Midraş*). Yosef kimliğini Binyamin’e henüz açıklamaması gerektiğini fark edip, kadeh konusunda Binyamin’i daha çok üzeceğini (*Perek 44*) de düşündüğü zaman çok duygulanmış, ağlamak için odadan çıkmıştır (*Aamek Davar*). Duygularını tekrar kontrol edebildiği zaman da yüzünü yıkamış ve yemeğin servis edilmesini emretmiştir.

32. Yosef kardeşlerle birlikte yememiştir. Kraliyet mevkisine uygun olarak “ona ayrı servis etmişlerdir” (*Behor Şor*; Radak). Ayrıca, pasuğun devamında da belirtildiği üzere İbraniler ve Mısırlılar aynı masada yemek yemezlerdi.

Tabu – İbranice **Toeva**. Tam çeviriyle “İğrenç; nefret uyandıran; tiksindirici”. Burada Mısırlılar’ın tiksintisinin odağı olarak “İbraniler” gösterilmektedir. Bu, Rabi Samson Raphael Hirsch’in de belirttiği gibi, Yaakov’un bu noktada yetmiş kişiden az nüfusa sahip olan ailesinin ne kadar ünlü olduğunun bir göstergesidir. Avraam’ın soyundan gelenlerin ünü Mısır’da da yayılmıştır. Mısır’daki yaşam tarzına ters düşen yüksek ahlak ve namus standartlarını temsil eden bu aileden, burada nefret edilmektedir.

İkinci bir sebep olarak Mısır halkı ile İbraniler’in yemek alışkanlıkları arasındaki fark gösterilebilir.

İbraniler koyun yerlerdi ve dolayısıyla gerek ağzıları, gerekse de kullandıkları kaplar, koyunu kutsal sayan Mısırlılar için pis sayılırdı (*Targum; Sehel Tov*). Krş. 46:34; Şemot 8:22. Mısırlılar’ın kutsal saydıkları sadece koyunlardı – yani dişi olanlar (Herodotus 2:41).

Diğer yandan, Mısırlılar’ın, genel olarak yabancılarla birlikte yemek yeme konusunda oldukça titiz oldukları bilinmektedir; bkz. 39:6 açık. Mısırlılar kendi diyet tarzlarına aykırı yemekler yiyenlerden nefret ederlerdi. Pasukta özellikle “İbraniler”den bahsedilmesinin sebebi ise, bu örnekteki yabancıların İbrani olmasıdır.

33. Yaş sırasına göre, büyükten küçüğe – *Midraş’a (Tanhuma)* göre Yosef masada oturma şeklini kadehine tıklatarak belirlemiş ve “Reuven, Şimon, Levi vs. annesi bir olanlar bu sırayla oturacaklar” diye emretmiştir. Aynı şekilde Bila ve Zilpa’nın oğullarını da oturtuktan sonra, sıra Binyamin’e geldiğinde “Onun annesi yok; benim de annem yok; bu yüzden benim yanımda oturacak” demiştir (Raşi).

Aileyi tanımayan biri için bu, kaydadeğer bir başarıdır; zira kardeşlerin hepsi toplamda yedi yıl içinde doğmuşlardır ve Mısırlı yöneticinin, kimin daha büyük olduğunu sadece görünüşlerinden anlamış olması olanaksızdır.

Bu büyü (!) kadehi kullanması, daha sonra Binyamin’in bu kadehi çaldığı için tutuklanması’na bir hazırlık niteliğindedir. Suçlama metni şimdiden hazırdr: “Kadehi büyü olduğu için çaldı”.

34. Yemek bir taktik savaşı niteliğindedir. Yosef Binyamin’e daha çok yakınlık göstererek kardeşlerin onu kıskanıp kıskanmadıklarını sınamaktadır. Yosef spotları özellikle Binyamin’in üzerine

2 ב וְאֶת־גִּבְיָעִי גִבְיַע הַכֶּסֶף תָּשִׂים בְּפִי אֲמַתְחַת הַקֶּטָן וְאֵת
 3 כֶּסֶף שִׁבְרוֹ וַיַּעַשׂ כְּדִבְרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר: ג הַבֶּקֶר אֹר
 4 וְהָאֲנָשִׁים שָׁלְחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם: ד הֵם יֵצְאוּ אֶת־הָעִיר לֹא
 הֶרְחִיקוּ וַיּוֹסֶף אָמַר לְאִשָּׁר עַל־בֵּיתוֹ קֹנֶם רֹדֶף אַחֲרַי
 הָאֲנָשִׁים וְהַשְׁגַּתָּם וְאִמְרַת אֱלֹהִים לָמָּה שְׁלַמְתָּם רָעָה תַּחַת
 5 טוֹבָה: ה הֲלוֹא זֶה אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲ אֲדֹנִי בּוֹ וְהוּא נֹחַשׁ יִנְחַשׁ בּוֹ
 6 הֲרַעַתָּם אֲשֶׁר עָשִׂיתָם: ו וַיִּשְׁגֹּם וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת־הַדְּבָרִים
 7 הָאֵלֶּה: ז וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה
 8 חֲלִילָה לַעֲבָדֶיךָ מַעֲשֹׂת כְּדִבְרֵי הַזֶּה: ח הֵן כֶּסֶף אֲשֶׁר מָצְאוּ
 בְּפִי אֲמַתְחַתֵּנוּ הִשִּׁיבֵנוּ אֵלֶיךָ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְאִיךָ נִגְנֹב מִבֵּית
 9 אֲדֹנֶיךָ כֶּסֶף אֵן זֶהב: ט אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֹתוֹ מִעֲבָדֶיךָ וּמֵת
 10 וְגַם־אֲנַחְנוּ נִהְיָה לְאֲדֹנִי לַעֲבָדִים: י וַיֹּאמֶר גַּם־עַתָּה
 כְּדִבְרֵיכֶם כֹּן־הוּא אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֹתוֹ יִהְיֶה־לִּי עֹבֵד וְאַתֶּם
 11 תִּהְיוּ נָקִים: יא וַיִּמָּהְרוּ וַיּוֹרְדוּ אִישׁ אֶת־אֲמַתְחָתוֹ אֶרְצָה
 12 וַיִּפְתְּחוּ אִישׁ אֲמַתְחָתוֹ: יב וַיַּחֲפֹשׂ בַּגְּדוֹל הַחֹל וּבִקְטָן כָּלָה
 וַיִּמָּצֵא הַגִּבְיַע בְּאֲמַתְחַת בְּנִימָן:

Menase onların da teklif ettikleri gibi herkesin sorumlu tutulması gerektiğini “prensip olarak” kabul etmiştir. Ancak önerileri abartılı olduğu için bunu “uygulamayı” kabul etmemiştir: “Köle olmak konusundaki teklifinizin sadece ‘gönüllü’ olduğunu söylüyorsunuz; ama hatalısınız. Şüphe hepinizle ilgili olduğundan, olay çözülene kadar hepiniz tutuklanacaksınız. Bununla beraber sözlerinize göre masumsunuz ve hırsızlıktan haberiniz yok – dediğiniz gibi olsun. Suçlu dışında hepinizi serbest bırakacağım” (Ramban).

Menase’nin karşı önerisi sadece hırsızın tutuklanacağı ve diğerlerinin yollarına devam edebilecekleri yönündedir. Bu da sınavın bir parçasıdır: Acaba kardeşler Binyamin’i bırakıp gitmeye razı olacaklar mıdır? (Aamek Davar).

11. Aceleyle – Kardeşler masumiyetlerini ispatlama konusunda o denli heveslidirler ki, çuvalları açması için Menase’yi beklemeksizin, her biri kendisi çuvalını açmış ve ilk olarak kendi çuvalının aranmasını teklif etmiştir (Bereşit Rabati).

12. Büyükten başladı ve küçüğe bitirdi – Yani “en büyükten en küçüğe gitti”. Menase hepsini sırayla aramaya başlar. Böylece kadehin nerede olduğunu bildiği belli olmayacaktır (Raşi). Maaril Diskin ise ilginç bir Midraş’ı hatırlatır. Buna göre Menase yalnız Şimon’un ve Binyamin’in torbalarını aramıştır. Kardeşler, sözleriyle, daha önceden geri getirdikleri parayı öne sürerek dürüstlüklerini ispatlamak istemişlerdir. Menase de bu ispatı kabul etmiştir. Ancak bu mantık Şimon ve Binyamin için geçerli değildir; zira o sırada Şimon Mısır’da hapisteydi ve Binyamin

² “Benim kadehimi de – yani gümüş kadehimi – en küçük olanın çuvalının ağzına erzak parasıyla birlikte yerleştir”. [Adam] Yosef’in söylediklerini harfiyen yerine getirdi.

³ Gün ısıdı ve adamlar yolcu edildi – onlar ve eşekleri. ⁴ Şehirden çıkmışlar ve henüz fazla uzaklaşmamışlardı ki, Yosef evinin sorumlusuna “Git adamların peşine düş” dedi. “Kendilerine yetiştiğinde, onlara [şöyle] söyle: ‘İyiliğe neden kötülükle karşılık verdiniz?’

⁵ Bu, efendimin içinden içtiği ve onunla fal baktığı [gümüş kadeh] değil mi? Bu davranışınızla berbat bir şey yaptınız!’ ”

⁶ [Adam, kardeşlere] Yetiştirdi ve onlarla tam olarak bu sözleri kullanarak konuştu.

⁷ [Kardeşler] Ona “Efendim neden böyle şeyler söylüyor?” dediler. “Kullarınızın böylesi bir şeyi yapması düşünülemez bile! ⁸ Nitekim çuvallarımızın ağzında bulduğumuz parayı size ta Kenaan ülkesinden geri getirmiştik. Efendinizin evinden nasıl olur da gümüş ya da altın çalarız? ⁹ Eğer [aradığınız şey] kullarınızdan birinin yanında bulunursa, [o kişi] ölsün! Biz de efendime köle oluruz”.

¹⁰ [Adam] “Aslında dediğiniz gibi olması gerekir” dedi. “Ancak [kadeh] kimin yanında bulunursa, o benim kölem olur; diğerleriniz ise serbest kalırsınız”.

¹¹ Aceleyle her biri çuvalını yere indirdi ve her biri çuvalını açtı. ¹² [Adam] Ararken büyüktten başladı ve küçüktte bitirdi. Kadeh Binyamin’in çuvalında bulunmuştu.

yaşadığı şehir de burasıdır (krş. *Tsavaat Yosef* 4:6). Nil Nehri’nin batı kıyısında, günümüzdeki Kahire’nin 22km. ve On’un (41:45) 46km. kadar güneyindedir. İbranice’de Memfis, Mof (Oşea 9:6) ya da Nof (Yeşaya 19:13, Yirmeyau 2:16, Yehezkel 30:13 vs.) olarak bilinir. Ancak eğer bu olaylar Hyksos zamanında meydana gelmişse, o zaman başkent Tanis de olabilir.

Git adamların peşine düş – “Şehrin korkusu hala üzerlerindeyken” (*Midraş – Tanhuma*). Başka bir deyişle “şehrin kurallarının hüküm sürdüğü bölgedeyken onları yakala”. Zira bu korku olmasa, arkalarından gelen görevliye saldırıp basitçe kaçabileceklerdir.

Daha önce de belirtildiği gibi Yosef’in “evinin sorumlusu”, oğlu Menaşe’dir. Kardeşleri yakalamak için de Yosef yine Menaşe’yi göndermiştir. Yosef oğluna kardeşleri doğrudan hırsızlıkla suçlamadan önce onları daha ağır bir suçla, nankörlükle suçlamasını tembih etmiş, bu azarlayıcı sözlerin onların cesaretini kıracağını ve savunmaya geçeceklerini düşünmüştür: “Efendim sizi bir ziyafete davet etti, size ücret almadan yemek ve içecek verdi; ama siz ona, özel kadehini çalarak teşekkür ettiniz!” (*Sehel Tov*).

5. Bu, efendimin içinden içtiği ... değil mi? – Evin sorumlusu, kadehin önemini vurgulamakla, suçun affedilemeyecek derecede ağır olduğu mesajını vermektedir. Bir yöneticinin kullandığı kadehi çalmaya cüret eden kişi, o yöneticiyi küçümsediğini gösterir. Hiçbir rüşvet ya da karşılık onu affettirmek için yeterli değildir (Ramban).

Bu davranışınızla berbat bir şey yaptınız – “Parayı geri getirmekle dürüst olduğunuzu göstermiş ve ünlenmişsiniz. Ancak kadehi çalarak tüm bu ününüzü sıfırladınız” (*Or Ahayim*).

7-9. Başta kardeşler şok ve öfkeyle tepki gösteriler. Suçlamanın saçma olduğunu ispatlamak için mantıklı bir argüman öne sürerler. *Talmud*’da “**Kal VaHomer** – Hafif ve Ağır” olarak bilinen bu ispat şekli, hafif bir durum örnek verilerek, daha ağır olan bir başka örneğin “haydi haydi doğru olduğuna” dair ispat getirme yöntemidir. Eğer almamış oldukları bir parayı geri getirmek için bu kadar titiz davranmışlarsa, herhangi bir şeyi çalmakla suçlanmaları haydi haydi mantıksızdır! Ramban bu tepkinin, kardeşlerin, suçlamanın ciddiyetinin farkında olmadıklarını gösterdiğini belirtir. Kardeşler “gümüş ya da altın” çalmadıklarını savunmaktadırlar. Anlaşılan söz konusu çalınan malın bir kadeh olduğunu bile fark etmiş değillerdir.

Kardeşler suçu kesin bir dille inkar etmekten vazgeçmezler. Kimsenin suçlu olmadığından emin bir halde, eğer üzerlerinde çalıntı bir eşya bulunursa çok sert bir cezayı hemen kabul edeceklerini ifade ederler.

10. Aslında dediğiniz gibi olması gerekir – Tam çeviriyle “Şimdi nasıl söylediyse oyle olacaktır”. Ancak kardeşler hırsızın ölmesini ve diğerlerinin köle olmasını teklif etmişken, Menaşe’nin onların söylediğini kabul edip, ardından sadece hırsızın köle olacağını, diğerlerinin ise serbest kalacaklarını söylemesi bir tezat teşkil etmektedir. Dolayısıyla pasuk şu şekilde anlaşılmalıdır:

- יג וַיִּקְרָעוּ שְׂמֹלֶתָם וַיַּעֲמֹם 13
- אִישׁ עַל־חֲמֹלוֹ וַיֵּשְׁבוּ הָעִירָה: מִפֶּטִיר יד וַיָּבֵא יְהוֹדָה וְאָחִיו 14
- בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹדְנָו שֵׁם וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אֶרְצָה: טו וַיֹּאמֶר 15
- לָהֶם יוֹסֵף מִה־הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם הֲלוֹא יָדַעְתֶּם 16
- כִּי־נִחַשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי: טז וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה מִה־נֹּאמַר
- לְאֹדְנִי מִה־נִּדְבָר וּמִה־נִּצְטָדֵק הָאֱלֹהִים מִצָּא אֶת־עֹוֹן עַבְדִּיךָ 17
- הֲנִנּוּ עַבְדִּים לְאֹדְנִי גַם־אֲנִי חָנוּ גַם אֲשֶׁר־נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ:
- יז וַיֹּאמֶר חֲלִילָה לִּי מַעֲשֹׂת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ
- בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה־לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם עָלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם: ס

Yosef'in cevabıyla Yeuda bunun İlahi bir ceza olmadığını anlamıştır. Zira öyle olsa, hepsinin birlikte cezalandırılması gerekmektedir. Bu, ya Mısırlı yöneticinin bir kapisidir ya da Binyamin'in işlediği bir günahın sonucudur. Bu noktadan sonra Yeuda Binyamin için yapabileceklerini düşünmeye başlamıştır (*Aamek Davar*).

Meşeh Hohma, Yosef'in kararının, Binyamin'in

aslında masum olduğunu bildiğini açığa vurduğuna dikkati çeker. Zira aksi takdirde bir hırsızın kendi evinde uşaklık etmesine izin vermeyecektir. Dolayısıyla cezanın bir uydurmaca ve masum bir insanı özgürlüğünden mahrum bırakmak için bir bahane olduğu açıktır. Sıradaki peraşada Yeuda'ya Yosef'in karşısında güvenle konuşma cesaretini veren de budur.

¹³ [Kardeşler kederle] Giysilerini yırttılar. Her biri eşeğine bindi ve şehre döndüler.
¹⁴ Yeuda ve kardeşleri Yosef'in malikanesine geldiklerinde [Yosef] hala oradaydı. Kendilerini onun önünde yere attılar. ¹⁵ Yosef onlara "Bu yaptığınız ne biçim iştir?" dedi. "Benim gibi birinin fal bakarak gerçeği öğreneceğini anlayamadınız mı?"

¹⁶ Yeuda "Efendime ne söyleyebiliriz" dedi. "Ne konuşabiliriz; masumiyetimizi nasıl ispatlayabiliriz? Anlaşılan Tanrı, kullarınızın [eski bir] suçunu ortaya çıkarmış. Hepimiz efendime köle olmaya hazırız – hem biz, hem de kadeh kimin elinde bulunduyorsa o".

¹⁷ "Böyle bir şeyi yapmak bana yakışmaz!" dedi. "Kadeh kimin elinde bulunduyorsa, sadece o benim kölem olacaktır. Diğerleriniz ise selametle babanıza çıkabilirsiniz".

zaten hiç gelmemiştir. İkisi de Mısır'a geri para getirerek dürüstlüklerini ispatlamış değillerdir. Dolayısıyla şüphe o ikisinin üzerinde yoğunlaşmıştır. Menaşe de bu sebeple çuvalları aramaya büyükten – Şimon'dan – başlamış, küçükle – Binyamin'le – bitirmiştir.

13. Giysilerini yırttılar – Kardeşler olası bir hapis ve kölelik cezasıyla karşı karşıyadırlar ve en azından Binyamin özgürlüğünü kaybedecektir. Üzülmek için yeterli olan bu malum sebebin yanında, kardeşler bu olayın Yaakov üzerindeki olası etkisini düşünerek sıkıntıya kapılmışlardır. Eğer Binyamin gerçekten Mısırlı yöneticinin kölesi olursa, bu şok Yaakov'u öldürebilecektir (Ralbag). *Midraş*, kardeşlerin *Mida Keneged Mida*, "kısasa kısas" cezalandırıldıklarını belirtir. Yosef'in kana bulanmış giysisini Yaakov'a götürerek, onun, giysilerini kederle yırtmasına neden olmuşlardır. Şimdi kederle giysilerini yırtma sırası onlarıdır.

14. Yosef'in malikanesine – Menaşe, kardeşleri tüm Mısırlılar'ın önünde duyacakları utançtan korumak için onları Yosef'in malikanesine götürmüştür (*Midraş Agadol*).

Kendilerini onun önünde yere attılar – *Midraş'a* (*Tanhuma*) göre Yosef'in on bir yıldızın eğilmesi ile ilgili rüyası (37:9) bu sırada gerçekleşmiştir.

15. Yosef öfkeli bir tavırla, yaptıkları için kardeşleri kınamaktadır. Ancak Yosef Menaşe'nin yaptığı nankörlük eleştirisini yapmamıştır; zira büyük bir ülkenin yöneticisinin onların minnettarlığına ihtiyacı varmış gibi konuşmak, itibarına yakışmayacaktır. Daha çok onların budalalığına üzüldüğünü belli etmektedir. Büyüculük konusunda usta olan birinin, onların hırsız olduğunu anlamayacağını mı sanmışlardır? "Büyülü" kadehini almakla onu çaresiz bırakacaklarını mı düşünmüşlerdir?

Benim gibi birinin – "Diyelim ki kadehi çalarak benim büyü ve görü yeteneğimi kısıtladınız.

Benim gibi yeteneklere sahip bir başkasından tüm olan biteni öğrenemeyeceğimi mi sandınız?" (Ramban).

16. Kardeşlerin lideri olan Yeuda hepsinin adına konuşmaktadır. Özür dilemeye ya da herhangi bir bahane dile getirmeye kalkışmamaktadır; çünkü durum böyle bir şeye zaten izin vermemektedir (Abravanel). Masum olduklarında ısrar etmelerine karşın bulunan kanıtı nasıl yalanlayabileceklerdir? (Sforno).

Yeuda'nın sözleri yalnız Yosef'in azarlamasına karşılık vermekteki çaresizliğini anlatmakla kalmamakta, aynı zamanda Yaakov'a verdiği söze de gönderme yapmaktadır: "Babama Binyamin'in güvenliği için şahsen söz verdim. Şimdi onun karşısına çıkıp *ne söyleyebilirim?* Tanrı'nın Kutsal Varlığı önünde *masumiyetimizi nasıl ispatlayabiliriz? Kendimizi nasıl haklı çıkarırız?*" (*Midraş – Tanhuma Yaşan*).

"Biz bu konuda hiçbir yanlış yapmadığımızı biliyoruz. Dolayısıyla durumun doğrudan Tanrı'dan kaynaklandığını düşünmekten başka bir şey gelmiyor elimizden. Tüm bunları bizim başımıza, daha önceki bir günahımız sebebiyle bizi cezalandırmak için Tanrı getiriyor olmalı. Sanki önceki günahımız bir süre sessiz kalmış ve şimdi – hesabını görmek için tekrar ortaya çıkıyor gibi. Anlaşılan, alacaklı borcu toplamak için bir fırsat buldu" (*Midraş'tan* alıntı yapan Raşi).

17. Yosef durumdaki avantajını sonuna kadar kullanmakta, kardeşlerin tehlikeli durumu farketmeleri için, sadece Binyamin'i alıkoyacağını bildirmektedir.

Böyle bir şeyi yapmak bana yakışmaz! – Yeuda'nın, Tanrı'nın onları eski bir günah sebebiyle cezalandırdığını söylediği pişmanca yorumuna cevaben, Yosef, kendisine karşı işlemedikleri bir suç için insanları mahkum etmeyeceğini söylemektedir. Kendisine göre tek suçlu Binyamin'dir ve sadece o cezalandırılacaktır. Diğerleri serbesttirler (Sforno).